

“Ἐγὼ εἶμι
ἡ ὁδὸς
καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωή,,
(Ἰωάν. ιδ' 6)

“Τὰ ρήματα,
ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν,
ωνεύμα ἐστὶ
καὶ ζωὴ ἐστὶ,,
(Ἰωάν. 5' 63)

ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ ΘΕΟΛΟΓΩΝ

Ἰδρυτής: Ἀρχιμ. ΕΥΣΕΒΙΟΣ ΜΑΤΘΟΠΟΥΛΟΣ † 1929

Ἔτος 113ον | Μάρτιος 2023 | 4376

ΜΝΗΜΗ ΤΟΥ ΕΙΚΟΣΙΕΝΑ

ΚΑΘΕ χρόνο τὰ ἴδια ἐρωτήματα ὀρθώνονται μπροστά μας: Ἀπὸ ποιὸν καὶ μὲ ποιά δύναμη συντελέσθηκε ἐκεῖνο τὸ θαῦμα τοῦ 1821;

Ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ τῶν μαχητῶν; Ἀλλὰ μιὰ κούφτα ἦταν οἱ Ἕλληνες, ποὺ ξεσηκώθηκαν ἐναντίον μιᾶς αὐτοκρατορίας. Ἀπὸ τὴν ὑπεροχὴ τῶν ὄπλων; Ἀλλὰ εἶχαν μόνο κάτι σκουριασμένα καριοφίλια, δρέπανα καὶ φτυάρια, κι ἀντιμετώπισαν τὴν πάνοπλη πανστρατεία τοῦ ἐχθροῦ. Εἶχαν κάτι καΐκια κι ἀντιμετώπισαν τὶς τουρκικὲς φρεγάτες. Ἀπὸ τὴ συμμαχία τῶν μεγάλων καὶ ἰσχυρῶν τῆς γῆς; Εἶχε βέβαια τὸ ἔθνος μας Φιλέλληνες στὴν Εὐρώπη καὶ στὴν Ἀμερικὴ ἀκόμα. Καὶ μερικοὶ θυσιάσθηκαν στὸν Ἀγῶνα τῆς Ἐθνεγερσίας. Ὡστόσο ὅμως ἐπικρατοῦσε ἡ Ἱερὴ Συμμαχία, ποὺ ἦταν ἐχθρική πρὸς τὸν Ἀγῶνα μας. Πολλὲς στιγμὲς τὸ Γένος μας ἦταν κατάμονο στὸν ἀγῶνα του...

Ἀπὸ ποιόν, λοιπόν, καὶ μὲ ποιά δύναμη ἐλευθερώθηκε τὸ ἔθνος μας; Ἀπὸ τὸν Ἐλευθερωτὴ, ἀπὸ τὸν παντοδύναμο Κύριο καὶ Θεὸ του καὶ μὲ τὴ δύναμη τῆς Πίστεως, ποὺ φώλιαζε στὶς καρδιὲς τῶν Ἑλλήνων.

Ποιὸς ὑποστηρίζει ὅμως τούτη τὴ θέση; Ποιοὶ τὸ λένε αὐτό;

Ἀσφαλῶς δὲν τὸ λένε οἱ ἄπιστοι καὶ οἱ ἄθεοι. Δὲν λένε οἱ διαστρεβλωτὲς τῆς Ἱστορίας μας. Αὐτοὶ ἀμφισβητοῦν τὰ γνήσια ἐλατήρια τῆς Ἐθνεγερσίας τοῦ Εἰκοσιένα. Ὑποστηρίζουν, ὅτι ὁ ἀγῶνας δὲν ἦταν ἱερός, ἀλλὰ κοινωνικός. Δὲν ἦταν ἀπελευθερωτικός, ἀλλὰ ἦταν ταξικός. Λένε ὅτι ὁ ἀγῶνας τῶν Ἑλλήνων δὲν ἦταν γιὰ τὴ λευτεριά ἀπὸ τὴ σκλαβιά τῶν Τούρκων, ἀλλὰ ἦταν ἀγῶνας οἰκονομικός κατὰ τῶν κοτσαμπάσπων. Θέλουν ἀκόμα τὴν Ἐκκλησία νὰ τὴν παρουσιάσουν ὡς προδότρα. Θέλουν κι αὐτὸν τὸν Πατριάρχη Γρηγόριο τὸν Ε΄, ποὺ κρεμάσθηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους, νὰ τὸν ἐμφανίσουν ὡς προδότη!

***

Ἀλλὰ γιατί νὰ ἀκοῦμε τὸν κάθε ψευτοδιανοητὴ, ποὺ γράφει στὸ γραφεῖο του σήμερα τὴν ἱστορία ὅπως τὸν συμφέρει, καὶ νὰ μὴν ἀκούσουμε τί λένε οἱ μπαρουτοκαπνισμένοι ἥρωες ἀπὸ τὰ μετερίζια τους;

Κανένας ἥρωας, κανένας ἀγωνιστής, οὔτε ὁ Ἄλ. Ὑψηλάντης, οὔτε ὁ Κολοκοτρώνης, οὔτε ὁ Κανάρης, οὔτε ὁ Μιαούλης, οὔτε ὁ Μακρυγιάννης, οὔτε ὁ Μαυρομικάλης, οὔτε ὁ Παπαφλέσσας, οὔτε ὁ Παλαιῶν Πατρῶν Γερμανός, οὔτε κανένας ἄλλος,

ὑποστηρίζει τὶς ἀπίθανες θεωρίες τῶν συγχρόνων ὑλιστῶν ἀνθελλήνων. Αὐτοὶ ἄλλα τονίζουν, ἄλλα ὑποστηρίζουν.

Νὰ λίγα λόγια ἀπὸ τὰ πολλὰ ποὺ ἔχουν βροντοφωνήσει καὶ ἔχουν γράψει στὶς διακηρύξεις τους καὶ στὰ Ἀπομνημονεύματά τους οἱ μεγάλοι ἐκεῖνοι ἄνδρες τῆς Ἱστορίας μας...

Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης στὴν διακήρυξή του γιὰ τὴν ἔναρξη τῆς Ἐπαναστάσεως γράφει:

«Μάχου ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρίδος! Εἶναι καιρὸς νὰ ἀποτινάξωμεν τὸν ἀφόρπητον ζυγόν, νὰ ἐλευθερώσωμεν τὴν Πατρίδα, νὰ κρημνίσωμεν τὴν ἡμισέληνον διὰ νὰ ὑψώσωμεν τὸ σημεῖον, δι' οὗ πάντοτε νικῶμεν, λέγω τὸν Σταυρόν, καὶ οὕτω νὰ ἐκδικήσωμεν τὴν Πατρίδα καὶ τὴν Ὀρθόδοξον ἡμῶν Πίστιν ἀπὸ τὴν ἀσεβῆ τῶν ἀσεβῶν καταφρόνησιν».

Ὁ Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, ὁ θρυλικὸς «γέρος τοῦ Μωριά», λίγο πρὶν ἀπὸ τὴ μάχη στὰ Δερβενάκια, εἶπε στὰ παλληκάρια του:

«Ἕλληνες! Θὰ νικήσωμε. Εἶναι θέλημα τοῦ Θεοῦ. Εἶναι κοντά μας καὶ μᾶς βοηθάει, γιὰ τὴν πολέμαμε γιὰ τὴν Πίστιν μας, γιὰ τὴν Πατρίδα μας, τὴ λευτεριά μας. Καὶ ὅταν ὁ Δίκαιος Θεὸς μᾶς βοηθάει, ποιὸς ἐχθρὸς ἡμπορεῖ νὰ μᾶς κἀνὴ καλά;».

Καὶ ὁ ἥρωϊκὸς Μακρυγιάννης τὴν ἴδια θέση ὑποστηρίζει, ὅταν λέει μὲ θάρρος καὶ παρρησία: τοῦτα τὰ ὑπέροχα λόγια:

«Οἱ ἀγωνισταὶ βάστηξαν τὴ θρησκεία τοὺς τόσους αἰῶνες μὲ τοὺς Τούρκους - νὰ τοὺς κάνουν τόσα μαρτύρια καὶ τὴν βάσταξαν καὶ λευτέρωσαν καὶ τὴν Πατρίδα τοὺς αὐτεῖνοι μὲ τὴν θρησκείαν τους, ὅπου ἦταν πεντακόσιοι Τούρκοι εἰς τὸν ἀριθμὸν καὶ αὐτεῖνοι ἓνας καὶ χωρὶς τὰ ἀναγκαῖα τοῦ πολέμου καὶ τὴν μάθησιν οἱ περισσότεροι καὶ τ' ἄρματά τοὺς δεμένα: μὲ σκοινιά. Καὶ ἡ πίστιν εἰς τὸν Θεὸν - λευτέρωσαν τὴν πατρίδα τους».

Ἀπὸ ποιόν, λοιπόν, καὶ μὲ ποιά δύναμη ἐλευθερώθηκε τὸ ἔθνος μας; Ἀπὸ τὸν Ἐλευθερωτὴ, ἀπὸ τὸν παντοδύναμο Κύριο καὶ Θεὸ του καὶ μὲ τὴ δύναμη τῆς Πίστεως, ποὺ φώλιαζε στὶς καρδιὲς τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ ἥρωισμὸς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου

Τὶς μέρες αὐτὲς ἰδιαίτερα προβάλλει μπροστὰ μας ἡ μορφή τῆς μεγάλης μπτέρας μας, τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ἄς στρέψουμε καὶ μεῖς εὐλαβικὰ τὴν προσοχή μας στὴν Παναγία μας. Ἀποτελεῖ γιὰ ὅλο τὸν χριστιανικὸ κόσμο ἀνεξάντλητη πηγή ἔμπνευσης, δύναμης καὶ ψυχικοῦ μεγαλείου. Τὸ ἱερὸ πρόσωπό της ἀκτινοβολεῖ τὴν ἡρεμν, ἀλλὰ καὶ δυναμικὴ ἀρετὴ της. Δὲν ἦταν μία ἡ ἀρετὴ της. Δὲν ἦταν ἓνα ἄνθος. Ἦταν ἓνας ὀλάνθιστος κῆπος. Ἕνας ἀληθινὸς παράδεισος ποὺ ἔκανε νὰ εὐωδιάσει τὴν οἰκουμένη ὀλόκληρη μὲ τὸ ὑπερκόσμιο ἄρωμά της. Ποιὲς ἀπὸ τὶς ἀρετὲς της νὰ πρωτοαριθμήσει κανεῖς; Ταπεινὴ στὸ μεγαλεῖο της. Ἀνεπηρέαστη στὴ δόξα της, τὴν μοναδικὴ καὶ ἀνεπανάληπτη. Ὀλόλευκο κρίνο ἀγνότητας στὸν βοῦρκο τῆς ἁμαρτωλῆς Ναζαρέτ. Σὲ ἐποχὴ ἀποστασίας ζοῦσε μὲ ἀσύγκριτη πιστότητα καὶ ὑπακοὴ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Γεννημένη στὴ γῆ, ἡ ἀρετὴ της ξεπέρασε τοὺς οὐρανούς.

Θὰ ἀξίζε νὰ σταθοῦμε σήμερα σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς πολλὲς ἀρετὲς της ποὺ συνήθως οὔτε κἂν τὴν σκεπτόμαστε. Καὶ ὅμως θὰ μπορούσαμε νὰ τὴν χαρακτηρίσουμε ὡς τὴν πιὸ ἀντιπροσωπευτικὴ της. Τὴν συνόδευε μέχρι τὸ τέλος τῆς ζωῆς της. Θὰ σταθοῦμε στὸν ἥρωισμό τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου. Ἡρώιδα ἡ Παναγία μας; Ναί, ὅσο κι ἂν διερωτῶνται μερικοί, ἡ Παναγία ὑπῆρξε ἡ μεγάλη ἡρώιδα. Ὁ ἥρωισμὸς της ἀπαράμιλλος. Χωρὶς νὰ εἶναι σὰν τοὺς ἄλλους, ξεπέρασε ὅλους τοὺς ἄλλους.

Νομίζουν μερικοὶ πὼς ὁ ἥρωισμὸς δείχνεται μονάχα στὰ πεδία τῆς μάχης ἢ στὶς δύσκολες περιστάσεις. Προνόμιο γιὰ τοὺς ριψοκίνδυνους καὶ ἀποφασιστικούς. Ἀλλὰ ὁ ἥρωισμὸς εἶναι μόνιμη κατάσταση τῆς γενναίας ψυχῆς. Ἡρεμὸς, ἀποφασιστικὸς, συνεχῆς, ἀλύγιστος καὶ ἀταλάντευτος. Ἐκδηλώνεται σὲ κάθε στιγμή τοῦ σκληροῦ πνευματικοῦ ἀγώνα, ποὺ καλεῖται ὁ ἄνθρωπος νὰ μείνει σταθερὸς στὸ πρόσταγμα τοῦ οὐρανοῦ, ἔστω κι ἂν ἔχει νὰ ἀντιπαλέσει μὲ ὅλο τὸν ὄρατὸ καὶ ἀόρατο κόσμο. Ἡ πρόθυμη ὑπακοὴ καὶ ὑποταγὴ στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὅταν ξεπερνάει καὶ αὐτὴ τὴν ἀνθρώπινη λογικὴ καὶ εἰσέρχεται στὸν χῶρο τοῦ θαύματος, ἀπαιτεῖ ἥρωισμό ἀσύλληπτο. Αὐτὸν τὸν ἥρωισμό μᾶς ἔδειξε, μὲ τὸ φωτεινὸ παράδειγμά της, ἡ Παναγία

σὲ ὀλόκληρη τὴ ζωὴ της.

Ἡρωικὴ μπροστὰ στὸν Ἀρχάγγελο ποὺ τῆς φέρνει τὸ πρωτάκουστο μήνυμα τοῦ οὐρανοῦ. Μιὰ νέα κόρη δέχεται μιὰ τόσο ὑψηλὴ κλήση καὶ ἀναλαμβάνει νὰ πραγματοποιήσει μιὰ τόσο δύσκολη καὶ πρωτάκουστη ἀποστολή. Νὰ γίνει μπτέρα τοῦ Θεοῦ. Τί βάρος πέφτει στοὺς νεανικούς της ὤμους! Καταλαβαίνει τί θὰ τῆς κοστίζει. Ἀναλαμβάνει ἓνα βάρος, τιμητικὸ βέβαια, ἀλλὰ καὶ τόσο δυσβάστακτο, μιὰ εὐθύνη μοναδικὴ στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου, ὅμοια μὲ τὴν ὁποία καμιά ἄλλη γυναίκα δὲν εἶχε ποτὲ κληθεῖ νὰ βαστάσει. Τῆς ἐζήτητο νὰ

ταυτίσει τὸ θέλημά της μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ σὲ κάτι τελειῶς ἀκατάληπτο καὶ νὰ πραγματοποιήσει κάτι ποὺ κανένας ἄλλος δὲν τὸ εἶχε κατορθώσει. Ὅλα ὅμως παραμερίζονται. Ἀφοῦ τῆς τὸ λέει ὁ Θεὸς τὸ δέχεται ἥρωικά, πρόθυμα. Ἀπαντᾷ ἀνεπιφύλακτα μὲ τὸ ναί, **«ἰδοὺ ἡ δούλη Κυρίου γένοιτό μοι κατὰ τὸ ρῆμα σου»** (Λουκ. α' 38).

Τὸ ἴδιο ἥρωικά καὶ στὴ φάτνη τῆς Βηθλεέμ. Ἡ μπτέρα τοῦ Θεοῦ πιὸ φτωχὴ ἀπὸ τοὺς φτωχοὺς. Γιὰ ὅλους ὑπῆρχε μιὰ ζεστὴ γωνιά. Γι' αὐτὴν **«οὐκ ἦν τόπος ἐν τῷ καταλύματι»**. Δὲν ὑπῆρχε χῶρος γιὰ νὰ φέρι στὸν κόσμο τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ. Καὶ βρέθηκε μονάχα μιὰ καταφρονημένη φάτνη, προορισμένη γιὰ τὰ ζῶα. Καὶ σὲ λίγο ὁ δρόμος τῆς προσφυγιᾶς στὴν Αἴγυπτο. Ἐδῶ οἱ ἀπορίες καὶ τὰ ἐρωτηματικὰ κορυφώνονται. Τὴν λύση τῆς φυγῆς, τῆς βιαστικῆς καὶ μέσα στὴ νύχτα, διαλέγει ὁ Θεός, γιὰ νὰ προστατεύσει τὴν Ἁγία Οἰκογένεια ἀπὸ τὴ φονικὴ μανία τοῦ Ἡρώδη!

Καὶ τὸ κορύφωμα τοῦ ἥρωισμοῦ φάνηκε στὸ σταυρικὸ πάθος. Νὰ βλέπει τὸ ἀγαπημένο της παιδί, τὸν ἀναμάρτητο Κύριο, ποὺ πέρασε ὀλόκληρη τὴ ζωὴ του εὐεργετώντας τοὺς ἀνθρώπους, νὰ συναντᾷ τόση κακότητα καὶ τόση ἀχαριστία. Ὁ ἄγγελος τῆς εἶχε πεῖ, ὅτι θὰ βασιλεύσει στοὺς αἰῶνες καὶ τώρα Τὸν βλέπει νὰ τερματίζει τὴ ζωὴ Του μέσα στὶς ἀποδοκιμασίες, σὰν ὁ τελευταῖος κακοῦργος πάνω στὸν Σταυρό. Ἡ προφητικὴ ρομφαία τοῦ Συμεῶν, ποὺ θὰ διαπερνοῦσε τὴν καρδιά της, εἶχε ἐκπληρωθεῖ μὲ τὸν πιὸ ὀδυνηρὸ τρόπο. Πόσος πόνος, ἀλλὰ καὶ πόσος ἥρωισμὸς χρειαζόταν, γιὰ νὰ μὴ λυγίσει ἡ μητρικὴ καρδιά της!

Ἀγάπη χωρίς ὄρια καὶ περιορισμούς

Ὁ Χριστιανισμὸς δὲν ἀρέσκεται στὴν αὐτάρκεια καὶ μετριότητα. Ὁ χριστιανικὸς δυναμισμὸς φαίνεται σὲ ὅλες τὶς ἀρετὲς καὶ ἰδιαίτερα στὴν πρώτη καὶ μεγάλη ἀρετὴ τῆς ἀγάπης. Γιὰ τὸν Χριστιανισμὸ οἱ ἀρετὲς καὶ ὁ ἠθικὸς νόμος δὲν εἶναι ἕνας νομικίστικος κώδικας. Εἶναι ἡ ὁμοιότητα πρὸς τὸν Πατέρα: **«Ἔσεσθε ὑμεῖς τέλειοι ὡσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι»** (Ματθ. ε' 48). Δὲν εἶναι ἀπλῶς ἡ συμμόρφωσή μας μὲ ἕνα νόμο. Εἶναι ἡ ὁμοίωσή μας μὲ τὸν Θεό.

Ἡ ἀρετὴ σας, λοιπόν, πρέπει νὰ ἔχει στόχο τὴν ὁμοίωσή σας μὲ τὸν Θεό. Μιὰ τέτοια ἀρετὴ μπορεῖ ποτὲ νὰ ἔχει τέλος; Καὶ πῶς συγκεκριμένα. Πῶς θὰ ἀποδείξετε τὴν υἱική σας γνησιότητα, ὅτι εἴσατε ἀληθινὰ παιδιὰ Του; Νὰ ἕνας τρόπος: **«Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοὺς μισοῦσιν ὑμᾶς καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων καὶ διωκόντων ὑμᾶς»** (Ματθ. ε' 44). Ὅταν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς σας, εὐχόσασθε στὸν Θεὸ γιὰ ἐκείνους ποὺ σᾶς καταρώνται, εὐεργετεῖτε ἐκείνους ποὺ σᾶς μισοῦν καὶ προσευχόσασθε γιὰ ἐκείνους ποὺ σᾶς περιφρονοῦν καὶ σᾶς καταδιώκουν, τότε θὰ μοιάσετε καὶ θὰ γίνετε παιδιὰ τοῦ οὐράνιου Πατέρα σας. Γιατὶ καὶ αὐτὸς **«τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους»** (ε' 45).

Νὰ ἡ ἀληθινὴ πρόοδος. Ἡ μετριότητα, ὁ «φυσικὸς» νόμος, ἡ αὐτάρκεια, θὰ μᾶς ἔλεγε νὰ ἀγαπᾶμε τοὺς φίλους μας καὶ νὰ προσπαθοῦμε νὰ ἐξουδετερώσουμε τοὺς ἐχθροὺς μας. Τὸ αἶσθημα τῆς αὐτοσυντηρήσεως θὰ μᾶς παρακινούσε νὰ ἀποδώσουμε τὰ ἴδια, γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουμε τὸν πληγωμένο μας ἐγωισμό. **«Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος».** Ἦταν βέβαια κάτι φυσικὸ νὰ τὸ δέχεται κανεὶς. Σὲ μιὰ ἐποχὴ μάλιστα ἐκδικήσεων καὶ ἀντεκδικήσεων ἦταν κάτι σημαντικὸ νὰ ἀποδώσει τὰ ἴδια καὶ ὄχι περισσότερα. Συνήθως ὁ ἀδικούμενος θέλει νὰ ἀποδώσει πιὸ πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ ποὺ ὑπέστη. Καὶ ἡ ἐντολὴ αὐτὴ περιορίζε κάπως τὶς ἐκδικητικὲς τάσεις. Δὲν ἔπαυε ὅμως ἡ βία νὰ ἀντιμετωπίζεται μὲ τὴ βία. Ἀλλὰ ἡ βία δὲν εἶναι λύση. Δὲν τακτοποιεῖ κανένα πρόβλημα. Ἰσα-ἴσα τὰ περιπλέκει. Δημιουργεῖ φαῦλο κύκλο. Προκαλεῖ ἀλυσιδωτὲς ἀντιδράσεις. Τὸ νὰ νομίζουμε, πῶς ἡ φωτιὰ σβήνει μὲ τὴ φωτιὰ εἶναι μεγάλο λάθος. Ἡ φωτιὰ σβήνει μὲ τὸ νερὸ καὶ τὸ νερὸ εἶναι ἡ ἀγάπη. Τὸ κακὸ ποὺ ἀνταποδίδεται μὲ τὸ κακὸ, δὲν ἔχει τελειωμὸ.

Τὸ μεγάλο δράμα τῆς ἐποχῆς μας εἶναι ὅτι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσει καὶ νὰ δικαιώσει τὴ βία. Διαλέγει τὸν σκοτεινὸ

δρόμο τοῦ μίσους ποὺ δὲν βγάζει πουθενά, γιατί καταλήγει σὲ ἀδιέξοδο καὶ θεωρεῖ ἄχρηστο καὶ ἀνώφελο τὸν δρόμο τῆς ἀγάπης, τῆς συγγνώμης, τῆς συγχωρητικότητας. Θεωρεῖ τὴν ἀγάπη ἀδύναμη καὶ ἐπικίνδυνη, τὴν περιφρονεῖ καὶ δημιουργεῖ χάος. Σ' αὐτὴ τὴ χαοτικὴ κατάσταση ποὺ προκαλεῖ τὸ μίσος, ἡ ἐκδίκηση καὶ ἡ ἀντιπάθεια, ἔρχεται ὁ Χριστιανισμὸς νὰ κηρύξει τὴ μεγάλη ἐπανάσταση τῆς ἀγάπης. Τῆς ἀγάπης χωρὶς ὄρια καὶ περιορισμούς. Τῆς ἀγάπης ποὺ ἀγκαλιάζει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ πλησιάζει τὶς καρδιές. Ἡ ἀγάπη αὐτὴ δὲν σταματᾷ οὔτε, ὅπως εἴπαμε καὶ ὅταν συναντᾷ ἐχθροὺς. Καὶ δὲν περιορίζεται σὲ μιὰ ἀνοχή, στὴ μὴ ἐκδίκηση. Προχωρεῖ στὴν εὐεργεσία.

Θὰ γελάσουν ἴσως μερικοί. Σὲ μιὰ ἐποχὴ ἀλληλοεξόντωσης τὸ κήρυγμα τῆς ἀγάπης ἀκούγεται παράδοξα. Δὲν γίνονται αὐτὰ τὰ πράγματα σήμερα, μᾶς λένε. Καὶ ἀπαντοῦμε, πῶς ἐπειδὴ δὲν γίνονται αὐτὰ τὰ πράγματα σήμερα, ἐπειδὴ δὲν μπαίνει ἡ ἀγάπη ρυθμιστὴς στὶς σχέσεις τῶν ἀνθρώπων, γι' αὐτὸ ὁ κόσμος βρίσκεται στὸ

κεῖλος τῆς ἀβύσσου. Μέχρι τώρα ὁ κόσμος ἐφάρμοσε τὸν νόμο τῆς ἐκδίκησης καὶ ἀνταπόδοσης καὶ εἶδαμε τὰ ἀποτελέσματα. Ἄς ἐπιχειρήσει νὰ ἐφαρμόσει καὶ τὴν ἐντολὴ τῆς ἀγάπης καὶ τότε θὰ δεῖ τὴ διαφορά.

Ὅλοι σήμερα κάνουν λόγο γιὰ τὴν εἰρήνην καὶ τὴ συμφιλίωση τῶν λαῶν. Πῶς ὅμως θὰ ἐπικρατήσουν; Ἐφόσον οἱ λαοὶ δὲν μετανοοῦν, δὲν ἐπιστρέφουν στὸν Χριστό, δὲν ἀφήνουν τὶς ἀρπακτικὲς τοὺς διαθέσεις, δὲν ἐγκαταλείπουν τὴν ἀκάθαρτη διπλωματία, δὲν ἀφοπλίζουν τὴν καρδιά τους ἀπὸ τὸ μίσος, θὰ ἐκδανώνονται στοὺς ἐξοντωτικὸς ἐξοπλισμοὺς καὶ οἱ ἐστίες τῶν συγκρούσεων θὰ πληθύνονται. Νὰ γιατί λέμε πῶς ἡ μόνη λύση εἶναι ἡ ἀγάπη. Γιατὶ ἡ ἀγάπη εἶναι μίμηση Θεοῦ.

Στὴ χαοτικὴ κατάσταση ποὺ προκαλεῖ τὸ μίσος, ἡ ἐκδίκηση καὶ ἡ ἀντιπάθεια, ἔρχεται ὁ Χριστιανισμὸς νὰ κηρύξει τὴ μεγάλη ἐπανάσταση τῆς ἀγάπης. Τῆς ἀγάπης χωρὶς ὄρια καὶ περιορισμούς. Τῆς ἀγάπης ποὺ ἀγκαλιάζει ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ πλησιάζει τὶς καρδιές. Ἡ ἀγάπη αὐτὴ δὲν σταματᾷ οὔτε, ὅπως εἴπαμε καὶ ὅταν συναντᾷ ἐχθροὺς.

«Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραῶ, μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχῆσθαι

τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν, μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. Καὶ τί ἔτι λέγω; Ἐπιλείπει γὰρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ τε καὶ Σαμψῶν καὶ Ἰεφθά, Δαυὶδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, πα-

ΚΥΡΙΑΚΗ 5 ΜΑΡΤΙΟΥ
Α΄ ΝΗΣΤΕΙΩΝ (ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ)
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ἐβρ. ια΄ 24-26, 32-40
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Ἰω. α΄ 44-52

ρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ

προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ἐλιθάσθησαν, ἐπίστησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, ὧν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς. Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττον τὶ προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι».

Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

«Διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας...

ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν πυρός»

Στὴ σημερινὴ Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἡ Ἐκκλησία μας παρουσιάζει μπροστά μας, τὰ κατορθώματα τῶν ἡρωικῶν παιδιῶν τοῦ Θεοῦ. Τιμοῦμε ὅλες ἐκεῖνες τὶς ἐκλεκτὲς ὑπάρξεις τῆς Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης, ποὺ λάμπουν σὰν φωτεινὰ ἀστέρια στὸν πνευματικὸ οὐρανὸ τῆς οἰκουμένης. Ἐκφράζουμε τὴν εὐγνωμοσύνη μας καὶ τὸ θαυμασμό μας, στοὺς ἡρωικοὺς μάρτυρες τῆς Ὁρθοδοξίας, ποὺ ἔμειναν πιστοὶ **«ἄχρι θανάτου»** στὴν ὀρθόδοξη πίστη.

Τὰ ἔδωσαν ὅλα γιὰ τὸν Θεό.

Οἱ ἅγιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἔκρυβαν στὰ βάθη τῆς ψυχῆς τους μιὰ δύναμη καταπληκτικὴ. Ἦταν ἡ ὑπερφυσικὴ δύναμη τῆς πίστεως. Μὲ αὐτὴ τὴ δύναμη ὑπέταξαν βασιλεία. Κυβέρνησαν μὲ δικαιοσύνη. Πέτυχαν τὶς ὑποσχέσεις ποὺ τοὺς ἔδωσε ὁ Θεός. Ἐφραξαν τὰ στόματα τῶν λιονταριῶν, ὅπως ὁ προφήτης Δανιὴλ. Ἐσβησαν τὴ δύναμη τῆς φωτιᾶς, ὅπως οἱ τρεῖς παῖδες στὴ Βαβυλῶνα. Ἐέφυγαν ἀπὸ τὸν κίνδυνο τῆς σφαγῆς. Θεραπεύθηκαν ἀπὸ ἀρρώστιες. Ἐγιναν δυνατοὶ καὶ ἀνίκητοι στὸν πόλεμο. Ἐξ αἰτίας τῆς πίστεώς τους στὸν Θεό, ἄλλοι **«ἐτυμπανίσθησαν»**. Δηλαδὴ τοὺς δέσανε ἐπάνω στὸ βασανιστικὸ τύμπανο καὶ τοὺς κτυποῦσαν μὲ σκληρότητα μέχρι θανάτου καὶ ἐνῶ οἱ δῆμιοι τοὺς πρότειναν νὰ ἐλευθερωθοῦν, ἂν ἀρνιόνταν τὴν πίστη τους, αὐτοὶ δὲν δέχθηκαν, μένοντας σταθεροὶ καὶ ἀκλόνητοι στὸ πιστεῦν τους. Ἐδῶ ἄς θυμηθοῦμε τὴν ἀγία Σολομονὴ μὲ τοὺς ἑπτὰ γιούς της Μακκαβαίους καὶ τὸν δάσκαλό τους Ἐλεάζαρο, ποὺ ὅλοι τους, ἔμειναν πιστοὶ στὸν ἀληθινὸ Θεό, μέχρι τὴν τελευταία τους ἀναπνοή. Ἄλλοι πάλι μαρτύρησαν μὲ λιθοβολισμό, μὲ σφαιρισμὸ ἢ μὲ πριονισμό, ὅπως ὁ Προφήτης Ἡσαΐας. Ἄλλοι δὲν πέθαναν, ἀλλὰ βασανίσθηκαν σκληρὰ καὶ γέυθηκαν πολλοὺς ἐξευτελισμοὺς καὶ μαστιγώσεις, δέσμιοι μέσα στὶς φυλακές.

Θαυμάζουμε πολὺ, ὅλες αὐτὲς τὶς ἅγιες ψυχὲς ποὺ τὰ ἔδωσαν ὅλα γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Εἶναι πράγματι ἀληθινὸς ἡρωισμὸς νὰ πεθάνεις γιὰ τὴν

πίστη σου. Ἀλλὰ εἶναι τὸ ἴδιο ἡρωικὸ καὶ νὰ ζεῖς σύμφωνα μὲ τὸ πιστεῦν σου, χωρὶς νὰ κάνεις συμβιβασμούς.

Ὅμως καὶ ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς, ποὺ πιστεύουμε στὸν ἀληθινὸ Θεό, ἔχει χρέος νὰ τὰ δίνει ὅλα γιὰ τὸν Θεὸ μὲ ἡρωικὴ διάθεση. Νὰ βρίσκει τὴν ὑπερφυσικὴ δύναμη ποὺ χαρίζει ἡ πίστη, γιὰ νὰ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὴ μάζα τῶν ἀνθρώπων ποὺ ἀμφιβάλλουν ἢ συκοφαντοῦν καὶ ἀντιστρατεύονται στὰ θέματα τῆς πίστεως τὸν ἀληθινὸ Θεό. Νὰ ἀγωνίζεται γιὰ νὰ κρατήσει ψηλὰ τὴ σημαία τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀρετῆς.

Τὸ πνεῦμα τοῦ ὑλισμοῦ -στὴ θεωρία καὶ στὴν πράξη- ἔρχεται δυστυχῶς καὶ σήμερα νὰ μπολιάσει τὴ νοοτροπία μας. Χρειάζεται λοιπὸν ἡρωισμὸς γιὰ νὰ πᾶς «ἀντίθετα στὸ ρεῦμα» τοῦ εὐδαιμονισμοῦ καὶ τῆς νεοειδωλολατρίας.

Τὰ ἔδωσαν ὅλα γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία

Ἐπῆρξε ὅμως καὶ ὑπάρχει καὶ ἄλλος ἐχθρός, ποὺ πολέμησε καὶ πολεμᾷ τὴν πίστη μας. Εἶναι ἡ αἵρεση καὶ οἱ αἵρετικοί. Ἀπὸ τοὺς πρώτους αἰῶνες μετὰ Χριστὸν ἔκαναν τὴν ἐμφάνισή τους. Θέλησαν νὰ νοθεύσουν τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ. Νὰ ἀλλοιώσουν τὴν κρυστάλλινη ἀλήθεια τοῦ Εὐαγγελίου. Νὰ ἐξαφανίσουν τὴν Ὁρθοδοξία καὶ νὰ περάσουν στὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ, τὶς δικὲς τους κακοδοξίες. Ἀπὸ τὴν πρώτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδο τὸ 325 μ.Χ. ποὺ κατεδίκασε τὸν Ἄρειο μέχρι σήμερα χιλιάδες αἵρετικοί, πολέμησαν μὲ μανία τὴν Ὁρθοδοξία. Καὶ σήμερα οἱ Χιλιαστὲς, οἱ πολυάριθμοι παραχαράκτες τῆς πίστεως, ὅπως καὶ οἱ ὑποουλές αἱρέσεις τῆς «Νέας Ἐποχῆς», κάνουν πόλεμο κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας.

Ἡ Ὁρθοδοξία ὅμως καὶ πάλι θὰ θριαμβεύσει. Γιατὶ ἔχει τὴν ἀλήθεια, ὅπως ὁ Κύριος καὶ οἱ Ἀπόστολοι μᾶς τὴν παρέδωσαν. Ἡ ἀληθινὴ πίστη ποὺ φυλάγεται ὡς πολύτιμος θησαυρὸς μέσα στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας, ποὺ εἶναι ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, νικᾷ τὴν αἵρεση καὶ τὴν πλάνη.

«Σὺ κατ' ἀρχάς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοὶ· αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς, καὶ ἀλλαγῆσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἶρηκέ ποτε· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα εἰς

ΚΥΡΙΑΚΗ 12 ΜΑΡΤΙΟΥ
Β' ΝΗΣΤΕΙΩΝ (ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΠΑΛΑΜΑ)
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ἐβρ. α' 10 - β' 3
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Μάρκ. β' 1-12

διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν; Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι, μὴ ποτε παραρρῶμεν. Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοή ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἥτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη».

ΔΕ ΠΡΟΣΕΖΟΥΜΕ ΠΟΛΥ **ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΙΕΡΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗ**

«Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν τοῖς ἀκουσθεῖσι μήποτε παραρρῶμεν».

Ἡ ἐποχὴ μας εἶναι δύσκολη ἐποχὴ, ἀλλοπρόσαλλη, γεμάτη ἀπὸ αἰρετικές καὶ ἀναρχικές θεωρίες. Οἱ ἐφημερίδες, τὸ ραδιόφωνο, ἡ τηλεόραση, τὸ Ἴντερνέτ, μεταδίδουν μηνύματα, ποὺ δημιουργοῦν σύγχυση στοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς μας. Ἐτσι ἀρκετοὶ βαπτισμένοι Χριστιανοὶ ἔχουν κλονισθεῖ στὴν ὀρθόδοξη πίστη τους. Ἀμφισβητοῦν ἢ κάνουν παρερμηνεῖες τῆς χριστιανικῆς ἀλήθειας. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ προτροπὴ τοῦ Ἀποστόλου μας εἶναι τόσο ἀναγκαῖα καὶ ἐπίκαιρη. **«Γι' αὐτὸ κι ἐμεῖς πρέπει περισσότερο νὰ προσέχουμε σ' ἐκεῖνα ποὺ ἀκούσαμε ἀπὸ τὸ κήρυγμα καὶ εἶναι λόγοι τοῦ Υἱοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων, μήπως τυχὸν ποτὲ καὶ παρεκλίνουμε ἀπὸ τὸ δρόμο τῆς σωτηρίας».**

Προσέχετε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ

Γιὰ νὰ βρισκοῦμε τὴ σωστὴ λύση στὰ πνευματικά μας προβλήματα, χρειάζεται τὸ φῶς τῆς Ἁγίας Γραφῆς. **«Λύχνος τοῖς ποσὶ μου ὁ νόμος σου καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου».** Δηλαδή: Λυχνάρι φωτοβόλο -λέει ὁ Δαυὶδ στὸν 118ο, 105 ψαλμὸ του- εἶναι ὁ Νόμος σου στὴν πορεία τῆς ζωῆς μου καὶ φῶς στοὺς δρόμους μου. Ἡ Ἁγία Γραφή εἶναι ἡ τροφὴ τῆς ψυχῆς. Ὁ Ἰδιος ὁ Κύριός μας εἶπε: **«Ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ ζήσει μόνο με ψωμί, ἀλλὰ με κάθε λόγο ποὺ θεαίνει ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ»** (Ματθ. δ' 4). Καὶ ὁ ἱερός Χρυσόστομος σχολιάζει: *«Ἄριον μὲν σῶμα τρέφεται, λόγω δὲ θείῳ ψυχὴ στηρίζεται».*

Ἀλλὰ γιὰ νὰ γνωρίσουμε τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ στηριζώμαστε πάνω στὸν θεῖο λόγο, ἀπαραίτητη προϋπόθεση εἶναι νὰ ἀκοῦμε τὸν Λόγο τοῦ Θεοῦ. **«Προσέχετε καὶ ἀκούετε τοὺς λόγους μου»** παραγγέλλει ὁ Θεὸς μετὰ τὸ στόμα τοῦ Προφήτη Ἡσαΐα (κν' 23). Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ τῶν Ἱεροσολύμων, ὅπως μᾶς πληροφοροῦν οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων (β' 42), μετὰ ζῆλο καὶ ἐπιμονὴ ἀκούγαν τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων. Μετὰ πνεῦμα μαθητείας τρέφονταν μετὰ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ. Καὶ τὸ ἔργο αὐτὸ τὸ συνεχίζει ἡ Ἐκκλησία μας μετὰ τὸ θεῖο κήρυγμα καὶ τὴν κατήχηση.

Ὅμως δὲν ἀρκεῖ μόνο νὰ ἀκοῦμε, χρειάζεται καὶ νὰ μελετᾶμε μετὰ προσοχὴ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ. Ὅχι ἐπιπόλαια καὶ βιαστικά. Πίσω ἀπὸ κάθε λέξη καὶ φράση νὰ ἀναζητᾶμε τὸ βαθύτερο νόημα. Ἡ προτροπὴ τοῦ

ἀποστόλου Παύλου στὸν ἐπίσκοπο Τιμόθεο ἰσχύει καὶ γιὰ μᾶς: **«Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι»** (Α' Τιμ. δ' 15). Τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, δηλαδή, νὰ τὰ μελετᾶς. Δὲν ἀρκεῖ ἀπλῶς νὰ τὰ διαβάσεις, ὅπως τὴν ἐφημερίδα σου. Χρειάζεται νὰ ἐμβαθύνεις. Δὲν φθάνει νὰ ἔχεις κάποια γνώση τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Πρέπει νὰ ἀποκτήσεις καὶ τὴν ἐπίγνωση. Κάθε μέρα λοιπὸν νὰ μελετᾶμε προσεκτικὰ τὴν Ἁγία Γραφή.

Προσέχετε τὴν ἱερὰ Παράδοση

Γιατὶ αὐτὴ ἐρμηνεύει σωστὰ τὴν Ἁγία Γραφή. Ὑπάρχουν χωρία μέσα στὴν Παλαιὰ καὶ στὴν Καινὴ Διαθήκη δύσκολα, ποὺ ἢ κακὴ ἐρμηνεία τους μᾶς ὀδηγεῖ σὲ παρανόηση. Καὶ ἡ παρανόηση, εἴτε γίνεται ἀθέλητα εἴτε θεληματικά, εἶναι χειρότερη ἀπὸ τὴν ἄγνοια.

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος στὴν δευτέρα του Καθολικῆ Ἐπιστολῆ (γ' 15—17) μᾶς προειδοποιεῖ: **«Υπάρχουν μερικὰ δυσνόητα στὶς ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου, ποὺ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στὴ χριστιανικὴ ἀλήθεια τὰ διαστρεβλώνουν, γιὰ νὰ καταλήξουν ἔτσι οἱ ἴδιοι θεληματικὰ στὴν αἰώνια ἀπώλεια».**

Στὴ συνέχεια μᾶς συμβουλεῖ: **«Σεῖς λοιπὸν, ἀγαπητοί, νὰ λαμβάνετε τὰ μέτρα σας καὶ νὰ προφυλάγεσθε, γιὰ νὰ μὴ συναρπασθεῖτε ἀπὸ τὴν πλάνη τῶν ἀσεβῶν ψευδοδιδασκάλων».**

Χρειάζεται, λοιπὸν, κάποια βοήθεια στὴ μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ μπορέσει νὰ τὸν κατανοήσει κανεὶς καὶ νὰ τὸν ἐρμηνεύσει σωστά. Αὐτὴ τὴ βοήθεια μᾶς προσφέρει ἡ Ἱερὰ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας. Δηλαδή, ὅτι δίδαξαν οἱ Ἀπόστολοι, οἱ Ἀποστολικοὶ Πατέρες καὶ οἱ ἅγιοι Πατέρες ποὺ ἔλαβαν μέρος στὶς ἐπτὰ Οἰκουμενικὲς Συνόδους καὶ ἐρμήνευσαν θεόπνευστα ὅλη τὴν Ἁγία Γραφή μετὰ συγγράμματά τους. Γι' αὐτὸ εἶναι ἀπαράδεκτο νὰ δεχθοῦμε τὶς παρερμηνεῖες τῶν αἰρετικῶν καὶ ὄχι τὶς ἐρμηνεῖες τῶν ἁγίων καὶ θεοφόρων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας.

Δὲν φθάνει ὅμως νὰ ἀκοῦμε, νὰ μελετοῦμε καὶ νὰ ἐρμηνεύουμε σωστὰ τὴν Ἁγία Γραφή. Χρειάζεται ἡ ὀρθὴ γνώση καὶ ἐπίγνωση νὰ γίνεται πράξη καὶ καθημερινὴ μαρτυρία. Ἡ Ὄρθοδοξία νὰ εἶναι καὶ Ὀρθοπραξία.

ΔΙΑΛΟΓΟΣ με τούς ἀναγνώστες μας

«Στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην»

«Μιὰ φράση ἀπὸ τούς λόγους τοῦ Κυρίου ποὺ φαίνεται ἀκατάληπτη καὶ ἀνεφάρμοστη εἶναι: “Ὅστις σὲ ραπίσει ἐπὶ τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην” (Ματθ. ε΄ 39). Ἡ φράση αὐτὴ ἄλλους τούς σκανδαλίζει καὶ σὲ ἄλλους προκαλεῖ θαυμασμό. Εἶναι ὅμως δυνατὸν οἱ σημερινοὶ Χριστιανοὶ στὴ σύγχρονη ζούγκλα τῆς κοινωνίας νὰ τὴν ἐφαρμόσουν στὴν καθημερινή τους ζωὴ; Δὲν θὰ θεωρηθεῖ ἀπὸ μερικοὺς ὡς ἀδυναμία καὶ δὲν ὑπάρχει κίνδυνος νὰ ἐκμεταλλετοῦν τὴν ὑποχωρητικότητα αὐτή;»

Παλαιὸ καὶ σύγχρονο τὸ ἐρώτημα. Διδάσκει πράγματι ὁ Κύριος με τούς λόγους αὐτοὺς τὴν ἀδυναμία ἢ πολὺ περισσότερο τὴ δειλία μπροστὰ στὸν κίνδυνο ἢ τὴν ἀπειλή; Ὁ μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ πρέπει νὰ δέχεται ὅποιαδήποτε καὶ ἀπὸ ὅπουδήποτε προέρχονται τὰ χτυπήματα, χωρὶς νὰ ἀντιδρᾷ; Ὁ Ἰησοῦς διδάσκει ἐδῶ τὴν παραίτηση ἀπὸ τὴ διεκδίκηση κάθε νόμιμου δικαιώματός μας με τὴν διαρκὴ ὑποχωρητικότητά μας;

Τὸ νὰ μελετᾷ καὶ νὰ ἐρμηνεύει κανεὶς τούς λόγους τοῦ Κυρίου κατὰ παρόμοιο τρόπο, δὲν εἶναι ἐρμηνεία, ἀλλὰ παρερμηνεία. Ἄλλωστε τὸ παράδειγμά Του δὲν μᾶς ἔδειξε κάτι τέτοιο. Ποτὲ ὁ Ἰησοῦς δὲν ἔστρεψε καὶ τὴν ἄλλη σιαγόνα. Ὅταν καὶ ὅπου χρειαζόταν ἔδινε ἀποστομωτικὲς ἀπαντήσεις, τόσο στοὺς γραμματεῖς καὶ Φαρισαίους ὑποκριτὲς, ὅσο καὶ στὸν ἄεστο ὑπηρέτη στὸν οἶκο τοῦ Ἀρχιερέα ποὺ ἄδικα καὶ χωρὶς λόγο τὸν ράπισε. Ὅταν ὁ ὑπηρέτης αὐτὸς «**ἔδωκε ράπισμα τῷ Ἰησοῦ**» ὁ Χριστὸς δὲν ἔστρεψε καὶ τὴν ἄλλη σιαγόνα, γιὰ νὰ θριαμβεύσει ἢ βαναυσότητα καὶ νὰ καταπατηθεῖ κάθε ἔννοια δικαίου. Αὐτὸ ἴσως θὰ περίμεναν καὶ σήμερα ἐκεῖνοι ποὺ ποτὲ δὲν γνώρισαν τὸ ἀληθινὸ νόημα τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου. Ὅχι μόνον δὲν ἔστρεψε καὶ τὴν ἄλλη σιαγόνα στὴν ἀνεξέλεγκτη δύναμη, ἀλλὰ ζήτησε τὸν λόγο γιὰ τὴν παρανομία καὶ ἤλεγξε με τὸ λυμὸν τὸν ὑπηρέτη: «**Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;**» (Ἰωάν. ιη΄ 23).

Μεγαλειώδης καὶ ἀξιοπρεπὴς ἡ στάση τοῦ Κυρίου καὶ μᾶς δίνει τὸ μέτρο καὶ τὸν τρόπο τῆς ἀντιμετώπισης παρόμοιων περιπτώσεων. Γράφει ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος: «Ὅταν σκεφθοῦμε ποιὸς δέχθηκε τὸ ράπισμα, εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ αισθανθοῦμε τὴν ἐπιθυμία εἶτε νὰ πέσει φωτιὰ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ νὰ κατακάψει τὸν ραπιστὴ εἶτε νὰ ἀνοίξει ἡ γῆ καὶ νὰ τὸν καταπιεῖ εἶτε νὰ τὸν ἀρπάξουν οἱ δαίμονες εἶτε νὰ τιμωρηθεῖ με κάποια ἄλλη πλὴν βαριὰ τιμωρία; Ἀλλὰ ἂν καὶ μπορούσε νὰ διατάξει ἕνα ἀπὸ ὅλα αὐτὰ ὁ παντοδύναμος Κύριος, ὁ Δημιουργὸς τοῦ κόσμου, θέλησε με τὴν ἀξιοπρεπὴ καὶ σταθερὴ στάση Του νὰ μᾶς διδάξει τὴν ὑπομονὴ ποὺ νικᾷ τὸν κόσμον.»

Ἔτσι συνήθως, ἀνταποδοτικὰ καὶ ἐκδικητικά,

ἀντιδρᾷ ὁ φυσικὸς, ὁ μὴ ἀναγεννημένος ἀπὸ τὴ χάρι τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος. Ἡ πρώτη κίνησή του εἶναι νὰ ἀποδώσει πολὺ περισσότερα ἀπὸ ὅσα δέχθηκε. Νὰ ἐκδικηθεῖ ἐκεῖνον ποὺ τὸν πείραξε ἢ τὸν ἔβλαψε. Νὰ ἐφαρμόσει τὸ «**ὄφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος**». Δὲν ἀντιδρᾷ ὅμως με τὸν ἴδιο τρόπο ὁ Κύριος. Ἦθελε καὶ με τὸ περιστάτικὸ αὐτὸ νὰ μᾶς διδάξει τὴν πραότητα καὶ συγχρόνως νὰ μᾶς δώσει καὶ τὸ μέτρο τῆς ἀντιδράσεως στὴν ὅποιαδήποτε αὐθαιρεσία τῆς ἐξουσίας. Ρωτοῦν μερικοὶ γιατί δὲν ἔστρεψε καὶ τὴν ἄλλη σιαγόνα ὁ Χριστὸς; Ἀκριβῶς γιατί δὲν εἶναι αὐτὸ τὸ νόημά της. Ἡ ἐντολὴ ἐκεῖνη ἤθελε νὰ μᾶς προφυλάξει ἀπὸ τὴν ἀνταπόδοση, ἀπὸ τὸ νὰ ἀνταποδίδει κανεὶς στὸν ἄλλο τὰ ἴδια καὶ περισσότερα. Ὁ νόμος, λοιπόν, αὐτὸς εἶναι κατ’ ἐξοχὴν φιλόανθρωπος. Καὶ τὸν θέσπισε ὁ Θεάνθρωπος, γιατί ὑπῆρχε πάντοτε ὁ κίνδυνος ἡ ἀνθρώπινη κοινωνία νὰ μεταβληθεῖ σὲ ζούγκλα ἀγρίων θηρίων.

Ὅπως προαναφέραμε στὸ προηγούμενο ἄρθρο, ἡ φωτιὰ δὲν σβήνει με τὴ φωτιὰ. Με τὴ φωτιὰ φουντώνει περισσότερο. Παίρνει ἀνεξέλεγκτες διαστάσεις. Τὸ δεύτερο ἀνταποδοτικὸ χτύπημα θὰ εἶναι ἰσχυρότερο τοῦ πρώτου. Τὸ τρίτο καὶ τὸ τέταρτο ἀκόμα χειρότερα. Πρέπει, λοιπόν, τὸ κακὸ νὰ τὸ προλάβει κανεὶς καὶ νὰ τὸ σταματήσει στὴν ἀρχή. Με τὴν ἡρεμὴ καὶ ἀξιοπρεπὴ ὑποχωρητικότητα ρίχνει νερὸ στὴ φωτιὰ. Ἄλλωστε ἡ μακροθυμία καὶ ἡ ὑπομονὴ ἀπαιτοῦν δύναμη πολὺ πλεονάζουσα ἀπὸ τὴν ὀργή. Φυσικὰ ὁ Κύριος δὲν καταργεῖ τούς νόμους. Καταδίκασε ὅχι τὴν ποινικὴ δίωξη, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἐκδικήσεως. Ἐπομένως με τὸ «**στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην**» σιαγόνα ὁ Χριστὸς ἐγκαινιάζει τὸν καινούργιο κόσμον τῆς ἀγάπης, τῆς υπέρμετρης ἀγάπης, ποὺ δὲν ἐπηρεάζεται ἀπὸ θιγμένους ἐγωισμοὺς, ποὺ δὲν γνωρίζει τὴν ἐκδίκηση, ποὺ ξεπερνᾷ καὶ αὐτὰ τὰ ὅρια τῆς δικαιοσύνης. Τὸ χαρακτηριστικὸ γνώρισμα τῶν Χριστιανῶν δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὴν ἀγάπην. «**Ἐν τούτῳ γίνονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις**» (Ἰωάν. ιγ΄ 35). Με τὴν ἀγάπην γνωρίζεται ὁ Χριστιανός. Με τὴν ἀγάπην γίνεται μιμητὴς Χριστοῦ. Ἐκπληρώνει τὸν μεγάλο ἐπὶ γῆς προορισμὸ του προχωρώντας ἀπὸ τὸ «**κατ’ εἰκόνα**» τοῦ Θεοῦ. Πῶς ὅμως θὰ μοιάσουμε στὸν οὐράνιο Πατέρα μας, τὸν Θεό; Μᾶς τὸ λέει ὁ Μ. Βασίλειος: «**Ἐὰν γένῃ ... ἀμνησικάκος, μὴ ἀμννόμενος τὸν ἐχθρόν, μὴ μεμνημένος τῆς χθιζῆς (χθεσινῆς) ἐχθρας· ἐὰν γένῃ φιλάδελφος, συμπαθὴς, ὡμοιώθης Θεῷ**». Αὐτὸ τὸ φωτεινὸ παράδειγμα μᾶς ἄφησαν οἱ ἅγιοι καὶ οἱ μάρτυρες. Με τὸν δυναμισμὸ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς ἀγάπης τους πρὸς ὅλους ἐγκαινίασαν τὴ νέα ἐποχὴ τῆς ἐπὶ γῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἡ τραγικὴ προδοσία τοῦ Ἰούδα

Πολὺ τραγικὴ ἡ στιγμή αὐτὴ ποὺ τὸ στόμα τοῦ Κυρίου προφέρει τὴ φράση: **«ἕνας ἀπὸ σᾶς θὰ μὲ παραδώσει στοὺς ἐχθρούς μου»**. Ἐκεῖ στὸ ὑπερῶο, μαζί μὲ τοὺς μαθητὲς Του ἔτρωγε τὸ τελευταῖο πρὸ τῆς σταυρώσεως δεῖπνο. Μέσα σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα ἅγια καὶ ἱερὴ ἀναγκάζεται νὰ τοὺς ἀνακοινώσει τὸ γεγονός. *«Πένθος ἀφόρητο, λέει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, κατέλαβε τὴν ἁγία αὐτὴ συντροφιὰ τῶν ἀποστόλων»*.

Καὶ ἦταν πολὺ φυσικό. Ἐνας ἀπὸ τοὺς δώδεκα θὰ γινόταν προδότης! Τρομερὴ σὰν φράση, πιὸ τρομερὴ ὅμως σὰν πράξη. Πῶς ἦταν δυνατὸν ἕνας ἀπὸ ἐκείνους ποὺ τοὺς ἔκανε τὴν ὕψιστη τιμὴ νὰ τοὺς καλέσει κοντά Του, νὰ φθάσει σὲ μιὰ τέτοια ἐνέργεια; Πῶς κατόρθωσε νὰ σβήσει τρία ὀλόκληρα χρόνια ζωῆς καὶ συνεργασίας; Εἶχε ἀκούσει ἀπὸ τὸ στόμα Του: **«ὕμεις φίλοι μου ἐστε»** καὶ ἀκόμη **«καθίσεσθε ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ»** (Ματθ. ιθ' 28). Ἐκανε κι αὐτός, ὅπως κι ἄλλοι μαθητὲς, θαύματα μὲ τὴ δύναμη τοῦ Χριστοῦ.

Καὶ ὅμως, αὐτὸ ποὺ ἦταν ἀδύνατο νὰ τὸ διανοηθεῖ ἄνθρωπος, τὸ προλέγει ὁ Κύριος ὡς βέβαιο. Σὰν νὰ τὸ βλέπει ἐμπρός του καὶ τὸ περιγράφει ἐκ τοῦ φυσικοῦ. Ἡ προφητικὴ του δύναμη τὸ ἐπισημαίνει καθαρά. Ὁ Καρδιογνώστης γνωρίζει πολὺ καλά τὴν ἐξέλιξη τῶν σκοτεινῶν καὶ ἄθλιων διαθέσεων τοῦ μαθητῆ Του. Τὸ γεγονός συνετάραξε τοὺς μαθητὲς. Σὰν βόμβα ἐξερράγη, ποὺ ἀναστάτωσε τὴν ἡρεμὴ καὶ γαλήνια ἀτμόσφαιρα. Σάλο δημιούργησε στὴ συντροφιὰ τῶν Ἀποστόλων. **«Μήτι ἐγὼ εἶμι, Κύριε;»** ἐρωτοῦν μὲ ἀγωνία. Στενοχωριοῦνται, θλίβονται κατάκαρδα. Ὅσο κι ἂν δυσκολεύονται νὰ τὸ παραδεχθοῦν, οἱ κατηγορηματικοὶ λόγοι τοῦ ἀγαπημένου τοὺς Διδασκάλου, τοὺς ἀναγκάζουν νὰ τὸ πιστέψουν.

Εἶναι νὰ ἀπορεῖ κανεὶς γιὰ τὴν ἀχαριστία καὶ τὴν ἐγκληματικὴ αὐτὴ πράξη τοῦ Ἰούδα. Τὸν πῆρε ἀπὸ τὴν ἀφάνεια καὶ τὸν ἀνέδειξε μαθητῆ Του καὶ τὸν προόριζε γιὰ Ἀπόστολό Του, ὅπως καὶ τοὺς ἄλλους δώδεκα. Διδάσκαλο τῆς οἰκουμένης θὰ τὸν ἔστειλε σὲ λίγο. Ἀνακαινιστὴ τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας τὸν ἤθελε. Ὁ Διδάσκαλός του τὸν δίδαξε τὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ἀγιότητα καὶ αὐτὸς καλλιέργησε τὴ φιλαργυρία καὶ τὸ μίσος. Ὁ Χριστὸς ζήτησε νὰ τὸν ἀνεβάσει στὸν οὐρανὸ καὶ αὐτὸς κατέβηκε στὰ βάθη τοῦ ἄδν. Ἡ ὄλη του ἀναστροφή μὲ τοὺς συμμαθητὲς καὶ τὸν Κύριο τοῦ ὑπενθύμιζαν τὸν Θεὸ καὶ τὸ θέλημά Του, καὶ αὐτὸς μὲ τὸν διάβολο εἶχε σχέση. Τὸν προόριζε νὰ γίνεῖ μέγας στὴ γῆ καὶ στὸν οὐρανὸ κι αὐτὸς μικραίνει καὶ βυθίζεται στὴν καταστροφὴ!

Τοῦ Ἰούδα ἡ ἱστορία θὰ εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ τραγικὰ παραδείγματα τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας.

Ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ θὰ μένουν σὰν σκιερὲς κηλίδες γιὰ νὰ διαλαλοῦν στοὺς αἰῶνες τὴ θλιβερὴ κατάπτωση ποὺ μπορεῖ νὰ φθάσει ὁ κάθε ἄνθρωπος. Καὶ ἀκόμη τὸν λαβύρινθο τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς ποὺ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ προβλέψει τὴν ἐξέλιξη καὶ τὸ τέρμα τῆς.

Νὰ ρωτήσουμε τώρα πῶς ἔφθασε νὰ γίνεῖ προδότης; Πῶς ἡ κακία τῆς ψυχῆς του ξεπέρασε τὴν κακία καὶ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστοῦ; Ἡ ἀπάντηση δὲν εἶναι καθόλου εὐκολή. Ὅσο ὅμως καὶ ἂν ἡ ἐξήγηση στὶς περιπτώσεις αὐτὲς εἶναι δύσκολη, ποτὲ δὲν πρέπει νὰ φθάσουμε στὸ συμπέρασμα ὅτι ἦταν ἀνεύθυνη ἡ πράξη αὐτὴ τοῦ Ἰούδα. Ἴσως οἱ ἄλλοι μαθητὲς νὰ δυσκολεύονταν πολὺ νὰ ἐρμηνεύσουν πῶς ἔφθασε ὁ Ἰούδας νὰ γίνεῖ προδότης. Ὁ ἴδιος ὅμως τὸ γινώριζε. Δὲν ἦταν ἐνέργεια τῆς στιγμῆς καὶ ἀπὸ συναρπαγῆ. Ἦταν ὁ καρπὸς μιᾶς συνεχοῦς ἀπομάκρυνσης ἀπὸ τὸν Κύριο. Ἦταν μιὰ ἐσκεμμένη καὶ προετοιμασμένη πράξη. Ἀπόδειξη, ὅταν εἶδε ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς προδοσίας του ἦταν ἡ σύλληψη καὶ ἡ καταδίκη τοῦ Κυρίου, μετεμελήθη καὶ διεκήρυξε: **«ἡμάρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῶων»** (Ματθ. κζ' 4). Αὐτὴ ἡ μεταμέλεια σημαίνει ὅτι γινώριζε καὶ εἶχε συνείδηση τῆς πράξεώς του. Καὶ ἀκόμη καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος τὸ ἐπικύρωσε μὲ τό: **«οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ οὐὶς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται»** (Ματθ. κστ' 24). Ποτὲ δὲν θὰ μπορούσε νὰ τὸν καταδικάσει γιὰ κάτι ποὺ δὲν θὰ εἶχε ἀκεραία τὴν εὐθύνη.

Ἡ ἀπάντηση ἐπομένως στὴν ἐρώτηση ποὺ ἐτέθη, βρίσκεται στὸ βάθος τῆς κάθε ψυχῆς. Ἐκεῖ θὰ πρέπει νὰ ἀναζητήσουμε τὴν αἰτία καὶ τὴν πηγὴ τοῦ κακοῦ. Ἐκεῖ ποὺ γίνεταί ὁ τρομερὸς καὶ ἀσίγαστος πόλεμος τοῦ καλοῦ κατὰ τοῦ κακοῦ καὶ ἀντίθετα. Ἐκεῖ ποὺ ἡ συνείδηση, ἡ ψυχὴ τοῦ καθενὸς μας καλεῖται σὰν κριτῆς καὶ δικαστῆς νὰ δώσει τὰ πρωτεῖα στὸ ἀγαθὸ καὶ στὸ θέλημα τοῦ Χριστοῦ. Νὰ μὴν ἀφήσει τὸν ἐχθρὸ τῆς εὐτυχίας μας νὰ πάρει τὰ πρωτεῖα τῆς ἀγάπης μας. Νὰ θελήσει πραγματικὰ καὶ ριζικὰ νὰ προτιμήσει τὴν ἀλήθεια, τὸ φῶς, τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ.

Δὲν πρέπει νὰ μᾶς φοβίσει τὸ κατάντημα τοῦ Ἰούδα, μόνο νὰ προσέξουμε πιὸ πολὺ καὶ νὰ δώσουμε ἐξ ὀλοκλήρου τὴν προτίμηση στὸν ὑπὲρ ἡμῶν θυσιασθέντα Χριστὸ καὶ στὸ ἅγιο θέλημά Του.

Δὲν πρέπει νὰ μᾶς φοβίσει τὸ κατάντημα τοῦ Ἰούδα, μόνο νὰ προσέξουμε πιὸ πολὺ καὶ νὰ δώσουμε ἐξ ὀλοκλήρου τὴν προτίμηση στὸν ὑπὲρ ἡμῶν θυσιασθέντα Χριστὸ καὶ στὸ ἅγιο θέλημά Του.

«Έχοντες ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τούς οὐρανοὺς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. Προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν. Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν,

ΚΥΡΙΑΚΗ 19 ΜΑΡΤΙΟΥ
Γ' ΝΗΣΤΕΙΩΝ (ΣΤΑΥΡΟΠΡΟΣΚΥΝΗΣΕΩΣ)
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ἐφρ. δ' 14 - ε' 6
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Μάρκ. ν' 34 - θ' 1

μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικεῖται ἀσθενεῖαν· καὶ διὰ ταύτην

ὀφείλει, καθὼς καὶ περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περὶ ἑαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν. Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθάπερ καὶ Ἀαρῶν. Οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασε γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτὸν υἱὸς μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· σύ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ».

ΘΕΛΕΙΣ ΝΑ ΒΡΕΙΣ ΧΑΡΗ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ;

«Προσερχώμεθα... ἵνα λάβωμεν ἔλεον καὶ χάριν εὐρωμεν»

Πρὶν ἔλθει ὁ Χριστὸς στὸν κόσμον, ὑπῆρχε ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος. Κάθε παράβαση στὸ Νόμο αὐτό, εἶχε σκληρὴ τιμωρία. Μετὰ τὴν ἔλευση τοῦ Κυρίου μας καὶ τὴ σταυρική του θυσία, τὴ θέση τοῦ Νόμου τὴν πῆρε ἡ Χάρη. Καὶ ἀντὶ τῆς παραδειγματικῆς τιμωρίας γιὰ κάθε παράβαση καὶ παρακοή, ὑπάρχει τὸ ἔλεος. Δηλαδή ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ Πατέρα, εἶναι ἔτοιμη νὰ μᾶς συγχωρήσει. Τεράστια ἡ διαφορά νὰ ἀντιμετωπίζεις τὸν Θεὸ σὰν σκληρὸ δικαστὴ καὶ ὄχι σὰν στοργικὸ Πατέρα, ποὺ σὲ περιμένει μὲ ἀνοιχτὴ τὴν ἀγκαλιά. Πόσο πληγωμένη θὰ ἦταν ἡ καρδιά μας, ἂν δὲν γνωρίζαμε πὼς ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ, ἔχει τὴ δύναμη νὰ συγχωρήσει κάθε ἁμαρτία μας, ἀρκεῖ νὰ ἐπιστρέψουμε κοντὰ Του σὰν τὸν «ἄσωτο υἱό»!

Ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ μᾶς σώζει.

Ἡ θεία χάρη εἶναι ὑπερφυσικὴ δύναμη ποὺ προσφέρεται δωρεὰν στὸν καθένα μας. «**Ἀδελφοὶ ἐνὶ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις**» (Ἐφρ. δ' 7), μᾶς βεβαιώνει ὁ ἀπόστολος Παῦλος. Εἶναι μιὰ οὐράνια καὶ εὐεργετικὴ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ στὴ ζωὴ καὶ στὶς ψυχές μας. Ὅπως σ' ἓνα κατάδικο ποὺ πρόκειται νὰ ἐκτελεσθεῖ, τοῦ δίνει χάρη ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας καὶ δὲν τὸν σκοτώνουν, ἔτσι καὶ ὁ Κύριός μας, μᾶς προσφέρει τὴ λυτρωτικὴ του χάρη καὶ μᾶς σώζει ἀπὸ τὸν αἰώνιο θάνατο. Τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ μας, ποὺ χύθηκε στὸν Σταυρὸ τοῦ Γολγοθᾶ, εἶναι ἀνεξάντλητη πηγὴ χάριτος καὶ ἐλέους. Γι' αὐτὸ ἡ χάρη εἶναι ἡ εὐνοια τοῦ Θεοῦ - Πατέρα γιὰ μᾶς, ποὺ μὲ τὴ θυσία τοῦ Υἱοῦ Του, μᾶς ξανάκανε παιδιὰ Του. Αὐτὴ ἡ ἐξαιρετικὴ εὐνοια μᾶς συνοδεύει, ὅπου κι ἂν σταθοῦμε. Ἐρχεται κάθε μέρα νὰ γεμίσει τὴν ὑπαρξή μας.

Ἀλλὰ τί μᾶς προσφέρει ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ; Ὅτι προσφέρουν οἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου στὴ γῆ μας. Ὅτι οἱ μικρὲς σταγόνες τῆς βροχῆς στὰ διψασμένα χωράφια. Ὁ ἥλιος φωτίζει, θερμαίνει καὶ ζωογονεῖ τὰ πάντα ἐπάνω στὴ γῆ. Ὁ ἥλιος τῆς Δικαιοσύνης ὁ Χριστὸς μας, μᾶς φωτίζει, μᾶς θερμαίνει,

ζωογονεῖ τὶς ψυχές μας. Σβῆνει τὶς ἐνοχές μας μὲ τὸ μυστήριον τῆς Μετανοίας καὶ Ἐξομολογήσεως. Μᾶς σώζει καὶ μᾶς δικαιώνει, μὲ μιὰ βασικὴ προϋπόθεση: Ἐφ' ὅσον μετανοοῦμε εἰλικρινὰ καὶ ἀλλάζουμε ζωὴ. «**Χάριτί ἐστε σεσωσμένοι**» μᾶς βεβαιώνει ὁ Ἀπόστολος μας. (Ἐφρ. β' 5).

Τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ μᾶς καταδιώκει.

Ὀνομάζουμε τὸν Θεὸ καὶ Κύριό μας, Πολυέλεο καὶ Πολυεύσπλαχνο. «**Σπλάχνα οἰκτιρμῶν**» ἔχει ὁ οὐράνιος Πατέρας μας. Πλούσια καὶ ἀνεξάντλητα τὰ ἔλεν τοῦ Θεοῦ.

Τί θησαυρός, ἀλήθεια, ἀδαπάνητος εἶναι τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ! Τί μεγάλη παρηγοριὰ γιὰ μᾶς τοὺς ταλαίπωρους ἀνθρώπους, γιὰ μᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς!

Ὅταν μὲ τὴ σκέψη μας γυρίζουμε στὰ περασμένα χρόνια τῆς ζωῆς μας καὶ κάνουμε αὐτοκριτικὴ, βλέπουμε τόσες παραβάσεις στὶς ἅγιες ἐντολές Του! Τόσες παραλείψεις στὰ ἔργα τῆς ἀγάπης! Τόσες μικρὲς καὶ μεγάλες ἴσως ἁμαρτίες μὲ τὶς ὁποῖες λυπήσαμε τὸν Κύριό μας καὶ μολύναμε τὸν λευκὸ χιτῶνα τῆς ψυχῆς! Καὶ ὁ Κύριός μας, πάντα μᾶς δέχεται καὶ πάντα μᾶς συγχωρεῖ, ἐφ' ὅσον μετανοοῦμε εἰλικρινά. Μὲ κατάπληξη βλέπουμε πόσο πλούσια χύθηκε πάνω μας τὸ ἔλεός Του! Ἀκόμη ἀπὸ πόσους καὶ πόσους κινδύνους ψυχικοὺς καὶ σωματικοὺς μᾶς προφύλαξε. Πράγματι αὐτὸ ποὺ γράφει ὁ Προφήτης Δαυὶδ τὸ διαπιστώνει ὁ καθένας μας στὴ ζωὴ του: «**Τὸ ἔλεός σου καταδιώξει με πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου**» (Ψαλμ. κβ' 6). Καὶ ὁ Θεοδώρητος ἐρμηνεύοντας τὸ στίχο αὐτὸ γράφει: «*Ὀλων τῶν ἀγαθῶν ἔγινε πρόξενος ἡ ἀνέκφραστή σου, Κύριε, φιλανθρωπία. Γιατὶ σὰν κνηγὸς ἀγάπης καὶ ἐλέους μᾶς καταδίωξε καὶ μᾶς ἔφθασε καὶ μᾶς μετέδωσε τὴ σωτηρία*». Συγκινημένος ὁ Δαυὶδ ἀπὸ τὴν ἀσταμάτητη αὐτὴ καταδίωξη, ἀναφωνεῖ: «**Τὰ ἔλεν σου Κύριε ἀπὸ τοῦ αἰῶνος εἰσί**» (Ψαλμ. κδ' 6).

«Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ Θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχε μείζονος ὁμόσαι, ὥμοσε καθ' ἑαυτοῦ λέγων· ἢ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πληθύνω σε· καὶ οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγγελίας· ἄνθρωποι μὲν κατὰ τοῦ μείζονος ὁμνύουσι, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρκος· ἐν ᾧ περισσότερο βουλόμενος ὁ Θεὸς ἐπιδείξει τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ,

ΚΥΡΙΑΚΗ 26 ΜΑΡΤΙΟΥ
Δ' ΝΗΣΤΕΙΩΝ (ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΛΙΜΑΚΟΣ)
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ Ἑβρ. στ' 13-20
ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ Μάρκ. θ' 17-31

ἐμεσίτευσεν ὄρκῳ, ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι Θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσηλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα».

ΟΙ ΥΠΟΣΧΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

«Ἀδύνατον ψεύσασθαι Θεόν»

Ο ΘΕΟΣ εἶναι πάντοτε καὶ εἰς πάντα ἀξιοπίστος. Δὲν ὑπάρχει περίπτωση νὰ διαψευθεῖ. Κάθε λόγος Του εἶναι ἀληθινός. Οἱ ὑποσχέσεις Του εἶναι ἀδιανόητο νὰ μὴν πραγματοποιηθοῦν. Ἄς δοῦμε ὅμως τί μᾶς λέει τὸ ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα.

Ὁ Θεὸς ὑποσχέθηκε στὸν Ἀβραὰμ ὅτι θὰ τὸν εὐλογήσει πλουσιοπάροχα καὶ θὰ τοῦ δώσει πολλοὺς ἀπογόνους. Τὴν διαβεβαίωση αὐτὴ τοῦ τὴν ἔδωσε ἐπανελημμένως. Καὶ τὸν κάλεσε νὰ φύγει ἀπὸ τὴν πατρίδα του καὶ νὰ ἔλθει στὴ γῆ τῆς «ἐπαγγελίας». Ὁ Ἀβραὰμ ἦταν βέβαια ἀφοσιωμένος καὶ πιστὸς στὸν Θεό, αὐτὸ δὲν ἀπέκλειε ὅμως νὰ τοῦ γεννηθοῦν κάποιες ἀμφιβολίες. Γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς ἐπιβεβαιώνει τὴν ὑπόσχεσή Του μὲ ὄρκο. Ὁρκὸ πού ἔδωσε στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό Του.

Ὁ Ἀβραὰμ χωρὶς καμιά ἀμφιβολία δέχτηκε τὶς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ. Εἶχε τὴ βεβαιότητα πὼς δὲν ὑπῆρχε περίπτωση νὰ μὴν ἐκπληρωθοῦν καὶ νὰ διαψευθεῖ ὁ Θεός. Κι ὄχι μόνο ὁ Ἀβραὰμ. Ὅσοι πίστεψαν στὸν Θεό, δέχτηκαν τὸν λόγο Του κι ἀκολούθησαν τὸ θέλημά του, ἔχουν τὴν ἴδια σιγουριά, πὼς δὲν θὰ διαψευστοῦν οἱ ἐλπίδες τους καὶ ὅτι θὰ ἐκπληρωθοῦν στὸ ἀκέραιο οἱ ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Θεὸς εἶναι πάντοτε ἀξιοπίστος. Αὐτὸ πρέπει νὰ εἶναι ἀπόλυτη πεποίθησή μας. Πολλὰ εἶναι τὰ γεγονότα πού τὸ βεβαιώνουν.

1. Τὸ πρῶτο εἶναι ἡ προφητεία. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη εἶναι γεμάτη ἀπὸ προφητείες. Ὁχι μονάχα στὰ προφητικά της βιβλία, ἀλλὰ καὶ σ' ὅλα σχεδὸν τὰ ἄλλα. Προφητείες πού ἐκπληρώθηκαν στὸ ἀκέραιο στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τί ἀκριβῶς ἔλεγαν οἱ προφητείες αὐτές; Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ περιστατικὰ τῆς ζωῆς Του, ἔκαναν λόγο γιὰ

τὴν σωτηρία ἀπὸ τὴν ἀμαρτία πού θὰ τὴν πρόσφερε ὁ Θεὸς μὲ τὴν θυσία τοῦ Υἱοῦ Του. Ἡ ἐκπλήρωση τῶν προφητειῶν ἀποδεικνύουν τὴν ἀξιοπιστία τοῦ Θεοῦ στὰ ὅσα μᾶς ὑπόσχεται.

2. Τὸ δεύτερο εἶναι ἡ Ἱστορία. Ὅλα ὅσα ἔγιναν καὶ περιγράφονται στὴν Καινὴ Διαθήκη. Στὰ ὅσα ἔκανε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπὸ τὴ στιγμή τῆς Γεννήσεώς Του μέχρι τὴν Ἀνάληψή Του. Ἀλλὰ καὶ ὅσα μᾶς εἶπε τὸ ἅγιο στόμα Του. Τὰ «**ῥήματα ζωῆς αἰωνίου**». Αὐτὰ πού μᾶς ἀποκάλυψε γιὰ αὐτὴ τὴ ζωὴ καὶ τὴν

αἰώνια. Γιὰ τὴν καινούργια ζωὴ πού ἔφερε στοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸν τρόπο, τὴν δυνατότητα τῆς κατακτήσεώς της. Ὅλα μαρτυροῦν καὶ βεβαιώνουν τὴν ἀξιοπιστία τοῦ Θεοῦ.

3. Καὶ μ' ἓνα τρίτο ὅμως μᾶς βεβαιώνει ὁ Θεὸς ὅτι εἶναι ἀξιοπίστος. Μὲ τὴ ζωὴ τῶν πιστῶν, τὴ ζωὴ τῶν ἁγίων. Τὴ ζωὴ πού ἔζησαν μὲ τὴν ἱεραποστολική τους φλόγα οἱ Ἀπόστολοι καὶ ὑλοποίησαν μὲ τὴν ἀγάπη οἱ πρῶτοι Χριστιανοί. Τὴ ζωὴ πού ἐπισφράγησαν μὲ τὸν θάνατό τους οἱ ἀμέτρητοι μάρτυρες καὶ ὁμολογητὲς τῆς πίστεώς μας. Τὸ βίωμα τῶν πιστῶν καὶ τῶν ἁγίων ἐκφράζει τόσο δυνατὰ τὴν ἐμπιστοσύνη στὶς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ. Αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὰ ζωντανὰ πρότυπά μας, γιὰ νὰ συνεχίζουμε νὰ ἐμπιστευόμαστε στὶς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μὴν κλονίζεται ποτὲ ἡ ἐλπίδα μας σ' αὐτές.

Ἐμεῖς σήμερα ζοῦμε μὲ αὐτὴ τὴν ἐμπιστοσύνη στὶς ὑποσχέσεις καὶ ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ; Συμμορφώνουμε τὴ ζωὴ μας μὲ αὐτές; Τότε ὅπωςδήποτε, ἐμπνεόμενοι καὶ ἀπὸ τὰ παραδείγματα τῶν ἁγίων μας, θὰ βλέπουμε καὶ στὴ δική μας ζωὴ νὰ ἐκπληρώνονται συνεχῶς οἱ ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ.

«ΟΛΟΙ ΘΕΛΟΥΝ ΝΑ ΣΟΥ ΒΓΑΛΟΥΝ ΤΑ ΜΑΤΙΑ!»

Ήταν τὸ πικρὸ παράπονο μιᾶς ἐργαζόμενης κόρης. Τὸ κατάστημα μεγάλο καὶ σὲ κεντρικότερο μέρος τῶν Ἀθηνῶν. Δουλειὰ πολλή. Πελατεία μεγάλη. Καὶ γι' αὐτὸ ὑπάλληλοι πολλοί. Καὶ μικρότεροι καὶ μεγαλύτεροι. «Ὅλοι σὲ συνεχῆ κίνηση καὶ δραστηριότητα, γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσουν, γιὰ νὰ τακτοποιήσουν, γιὰ νὰ ἐτοιμάσουν. Ὁ καθένας στὸν τομέα του. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἕνας βοηθᾷ τὸν ἄλλο. Ἡ δουλειὰ τοῦ ἑνὸς στὴ συνέχεια μὲ τὴ δουλειὰ τοῦ ἄλλου. Τὰ ὄρια τους πολλὲς φορὲς συγχέονται. Καὶ ἀκόμη ὑπάρχουν κοινὲς δουλειὲς ποὺ πρέπει νὰ γίνουν μαζὶ καὶ ἀπὸ δυὸ καὶ τρεῖς. Ἡ ἀπόδοση πρέπει νὰ εἶναι πάντα καλὴ καὶ μεγάλη. Καὶ στὸ ἕνα τμήμα καὶ στὸ ἄλλο. Καὶ ὁ μισθὸς θὰ αὐξάνει ἀνάλογα μὲ τὰ χρόνια καὶ τὴν ἀπόδοση. Ποιὸς θὰ τὸ κρίνει καὶ ποιὸς θὰ κανονίζει τὴ θέση καὶ τὴν ἀξία τοῦ κάθε ὑπαλλήλου; Ποιὸς θὰ σχηματίζει τὴ σωστὴ γνώμη καὶ κρίση; Καὶ τὸ κακὸ εἶναι ὅτι, σὲ κάτι τέτοιες περιστάσεις, ὑπάρχουν δυστυχῶς ἐκεῖνοι ποὺ ἐπιζητοῦν εὐκαιρία γιὰ νὰ βελτιώσουν τὴ θέση τους εἰς βάρος τῶν ἄλλων. Εἶναι οἱ ἐπιτίθειοι ποὺ διαβάλλουν καὶ ἀκόμη οἱ πονηροὶ ποὺ παραποιοῦν τὴν πραγματικότητα.

Ἀσφαλῶς μέσα σ' ἕνα τέτοιο λαβύρινθο θὰ βρέθηκε αὐτὴ ἡ κοπέλα καὶ θὰ συνάντησε μιὰ τέτοια μεγάλη ἀθλιότητα! Καὶ πόνεσε πολὺ ἡ ψυχὴ της. Ἐνιωσε βαθιὰ νὰ τὴν χτυπᾷ ἡ ἀδικία. Δοκίμασε τὴν κακία καὶ τοῦ ἐργοδότη, ἀλλὰ καὶ τοῦ συνεργάτη. Ἴσως εἶδε ἄλλους καὶ ἄλλες νὰ προάγονται, νὰ βελτιώνουν τὴ θέση τους, μολονότι, ὅπως ἡ συνείδησή της μαρτυροῦσε, δὲν ἦταν ἀξιώτεροι ἀπ' αὐτὴ. Ἐβλεπε ὀλοφάνερα τὸν παραμερισμὸ καὶ τὴν ἀδικία. Αὐτὰ ποὺ τὴν ἔκαναν νὰ ξεσπάσει στὸ πικρὸ παράπονο : «ὄλοι θέλουν νὰ σοῦ βγάλουν τὰ μάτια!»

Πόσο πόνο κρῦβουν τὰ λόγια αὐτά!

Ήταν ἡ πικρὴ πείρα τῆς καθημερινῆς δουλειᾶς!

Καὶ τὸ χειρότερο ὅτι ἀπὸ τὴ θλιβερὴ αὐτὴ διαπίστωση δὲν ξεχωρίζει κανένα. «Ὅλοι», λέει, ἐπιζητοῦν νὰ τὴν ἀδικήσουν, νὰ τὴν παραμερίσουν. Ὑπερβολὴ δὲν εἶναι. Ἀσφαλῶς. Ὅμως, ἐπειδὴ πληγώθηκε ἡ νεανική της ψυχὴ, δὲν ἔβλεπε παρὰ μόνον ἐχθροὺς καὶ κακοποιοὺς γύρω της! «Ὅλοι γι' αὐτὴ ἦταν ἐπικίνδυνοι, ὄλοι ἤθελαν τὴν καταστροφὴ της! Τὸ συμπέρασμα αὐτὸ τῆς νεανικῆς αὐτῆς ψυχῆς εἶναι τρομερό. Ἀποκαλύπτει μιὰ ἀποψη ποὺ ἴσως δὲν τὴν προσέχουμε. Ὅτι, δηλαδή, ἡ κακία καὶ ἡ ἀδικία καὶ ἡ παρανομία δημιουργεῖ ἐρείπια, ποὺ προκαλοῦν ψυχικοὺς κλονισμοὺς καὶ τραυματίζουν βαθύτατα τὴς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων. Ἴσως δὲν φαίνονται, ἀλλ' αὐτὸ εἶναι ποὺ τὰ κάνει νὰ εἶναι βαρύτερα καὶ τραγικότερα. Ποιὰ ὑπηρεσία θὰ τὰ ἐπισημάνει καὶ θὰ θελήσει νὰ τὰ μελετήσει; Καὶ ἀκόμη νὰ ἐπιχειρήσει νὰ τὰ ἀνορθώσει;

Πολὺ φοβόμαστε ὅτι οἱ θετικοὶ παράγοντες σήμερα ἔχουν ὑπερβολικὰ ἀδυνατήσει. Γι' αὐτὸ τὸ πρῶτο

καὶ βασικὸ ποὺ χρειάζεται νὰ τονισθεῖ εἶναι νὰ προσέχουμε, ὥστε νὰ μὴν πληγώνουμε ψυχικὰ τὸν πλησίον μας.

Ὅποιοσδήποτε κι ἂν εἶναι. Μάλιστα τὴς νεανικῆς ψυχῆς. Ἀφορμὲς θὰ παρουσιάζονται πολλὲς καὶ ἡ καθημερινὴ ἀναστροφή δημιουργεῖ καταστάσεις ποὺ εὐκόλα μπορεῖ ὁ ἕνας νὰ τραυματίζει τὸν ἄλλο. Ἐκεῖ ἀπαιτεῖται μεγάλη προφύλαξη. Ἡ συναίσθησις τῆς εὐθύνης μας ἀπέναντι τῶν ἄλλων, ἡ πεποίθησις ὅτι καὶ οἱ ἄλλοι ἔχουν δικαιώματα στὴ ζωὴ, καὶ πιὸ πολὺ ἡ ἀγάπη, ἡ καλοσύνη, ἡ λεπτότητα, εἶναι οἱ ἄριστες προϋποθέσεις γιὰ νὰ ἀποφύγουμε τὴν ψυχικὴ ζημιὰ. Μὴ λησμονοῦμε ὅτι ὅσο ἡ χριστιανικὴ συμπεριφορὰ μιᾶς ἐμπνέει καὶ τονώνει καὶ ἐνθαρρύνει, τόσο ὁ ἐγωισμὸς καὶ τὸ παράνομο συμφέρον καὶ ἡ ἁμαρτωλὴ ἰδιοτέλεια πληγώνουν κατὰκαρδα καὶ δημιουργοῦν δράματα.

Ἀσφαλῶς θὰ πρέπει νὰ τονισθεῖ ἀκόμη ὅτι δὲν φθάνουν οἱ ψεύτικες καὶ ἐπίπλαστες ἐκείνης ἐκδηλώσεις τῆς καθημερινῆς ζωῆς. Οὔτε τὰ παχιά καὶ χωρὶς περιεχόμενο λόγια. Ὁ κάθε ἀνθρώπος καὶ πιὸ πολὺ οἱ νεανικῆς καρδιὲς θέλουν καὶ ζητοῦν κάτι τὸ οὐσιώδες καὶ καθαρό. Ἀπαιτοῦν εἰλικρίνεια καὶ εὐθύτητα. Ἐνθουσιάζονται ἀπὸ τὰ ἀγνὰ καὶ ἀνιδιοτελῆ αἰσθημάτων μας. Καὶ πρὸ παντὸς περιμένουν νὰ δοῦν τὰ φωτεινὰ ἔργα μας καὶ τὴ δίκαιη καὶ ἀμερόληπτη κρίση καὶ ἐνέργειά μας σὲ κάθε περίπτωσι. Ἐκεῖνα, δηλαδή, ποὺ ἀποτελοῦν τὰ βασικὰ καὶ οὐσιώδη γνωρίσματα τοῦ Χριστιανοῦ.

Καὶ χρειάζεται αὐτὰ νὰ θεθοῦν σὲ ἐνέργεια ἀπὸ ὅλους τοὺς πιστοὺς καὶ εὐσεβεῖς, γιὰτὶ ἔτσι θὰ γίνουν ἕνας φραγμὸς μπροστὰ στὴν ἀδικία καὶ τὴν ἐκμετάλλευση τῶν ἀδύνατων. Θὰ γίνουν τὸ ἰσχυρὸ ἀντίβαρο στὴν κακία καὶ σκληρότητα τῶν ἄλλων.

ZQH

Ὁρθόδοξον Χριστιανικὸν Περιοδικόν.

Ὁργανον Ἀδελφότητος Θεολόγων ἢ «ZQH»

Κυκλοφορεῖ κάθε μῆνα.

Ἐκδότης: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ZQH» Σ.Α., Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθῆναι.

Τηλ.: 210 64 28 331, FAX: 210 64 63 606.

Διευθυντὴς Συντάξεως: Γεώργιος Β. Μελέτης, Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθῆναι.

Ἐκτύπων: «Λυχνία Α.Ε.», Ἀνδραβίδας 7, 136 71 Χαμόμυλο - Ἀχαρνῶν.

Τηλ.: 210 3410436, FAX: 210 3425967, www.lychnia.gr

ΚΩΔΙΚΟΣ: 01 1290

Ἡ ἀνανέωσις τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐσωτερικοῦ (10 €)

μπορεῖ νὰ γίνῃ μὲ τοὺς ἐξῆς τρόπους:

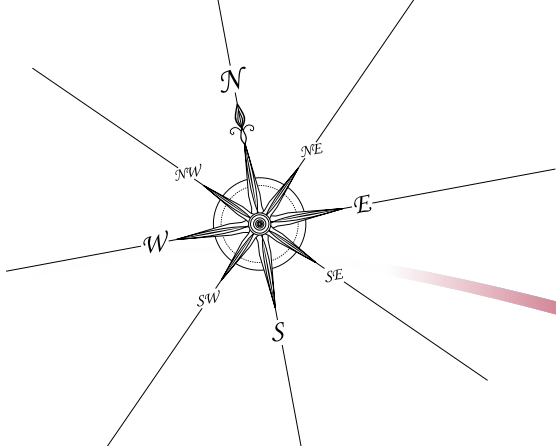
- Μὲ κατάθεσις στὴν Ἐθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος, στὸν λογαριασμὸ ποὺ διατηρεῖ ἡ Ἀδελφότης ὑπ' ἀριθμ.: **132/296000-13 (IBAN: GR1501101320000013229600013)**, δικαιούχος: Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «ZQH». Στὴν αἰτιολογία νὰ ζητᾶτε νὰ σημειώνεται ρητῶς τὸ ὄνοματεπώνυμο τοῦ συνδρομητῆ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ περιοδικοῦ (ZQH)
- Στὰ βιβλιοπωλεῖα «ZQH» (Καρύτση 14, Ἀθῆνα καὶ Ἀγ. Σοφίας 41, Θεσσαλονίκη) καὶ συνεργαζόμενα βιβλιοπωλεῖα
- Στὸ γραφεῖο τοῦ περιοδικοῦ: **Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθῆνα**
- Στὰ ΕΛΤΑ μὲ ἔντυπο ταχυπληρωμῆς ποὺ συναποστέλλεται ἀνὰ τακτὰ χρονικὰ διαστήματα γιὰ ὅσους ἔχουν ὀφειλή
- Στὰ ΕΛΤΑ μὲ ταχυδρομικὴ ἐπιταγὴ στὴ διεύθυνσι τοῦ περιοδικοῦ (Ἴπποκράτους 189, 114 72 Ἀθῆνα). Προβλέπεται ἐπιβάρυνσι μὲ ταχυδρομικὰ τέλη
- Σὲ κατὰ τόπους συνεργάτες καὶ ἀντιπροσώπους, οἱ ὁποῖοι θὰ κόβουν σχετικὲς ἀποδείξεις.

Ἡ ἀνανέωσις τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς ἐξωτερικοῦ (25 €) / Κύπρου (15 €)

μπορεῖ νὰ γίνῃ μόνον μὲ κατάθεσις στὴν τράπεζα:

IBAN: GR1501101320000013229600013

BIC/Swift Code: ETHNGRAA

ΜΕΓΑΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

Ο ΜΕΓΑΣ ΦΩΤΙΟΣ

(820 - 893)

3

Ο ΜΕΓΑΛΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΣ

Στην Κωνσταντινούπολη ή διένεξε Ανατολῆς καὶ Δύσης καὶ ἡ ἀντικανονικὴ καθαίρεση τοῦ Φωτίου ἀπὸ τὸν Πάπα γίνονταν δεκτὰ μὲ μεγάλουμνη σιωπή. Ἡ στενὴ συνεργασία, ποὺ ἄρχισε μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου νὰ ἀναπτύσσεται μεταξὺ Φωτίου, Μιχαὴλ καὶ Βάρδα, ἀπέδιδε λαμπρὰ ἀποτελέσματα.

Οἱ Βυζαντινοὶ κατορθώνουν μέσα σὲ λίγο διάστημα νὰ ἀνυψώσουν τὴν Αὐτοκρατορία, ἐλεύθερη πιά ἀπὸ τὴν αἴρεση τῆς εἰκονομαχίας, σὲ πανίσχυρη δύναμη στὴ Μέση Ἀνατολή. Τὸ 859-860 τὰ βυζαντινὰ στρατεύματα συνέτριψαν τοὺς Ἀραβες κοντὰ στὰ Σαμόσατα, ὁχύρωσαν πάλι τὴν Ἄγκυρα καὶ τὴ Νίκαια, ἔδωξαν τὸν ἀραβικὸ στόλο ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Δαμιέττης.

Στὸ μεταξὺ οἱ Βυζαντινοὶ γνώρισαν γιὰ πρώτη φορὰ τοὺς Σλάβους τοῦ Βορρᾶ καὶ τὴ σκληρότητά τους. Στὶς 18 Ἰουνίου τοῦ 860, καὶ τὸ πέμπτο ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Μιχαὴλ καὶ τὸ τρίτο ἔτος ἀπὸ τὴν ἐνθρόνισι τοῦ Φωτίου, ἐνῶ ὁ αὐτοκράτωρ εἶχε ἐκστρατεῦσαι κατὰ τῶν Ἀράβων, ἔξω ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη φάνηκαν οἱ Ρῶσοι, ποὺ εἶχαν φθάσει ὡς ἐκεῖ μὲ 200 μονόξυλα. Ἀποβιβάσθηκαν στὶς ἀκτές, πολιορκήσαν τὴν Πόλη καὶ ρίχθηκαν στὴν ὑπαιθρο. Ἄγριες λεπλασίες καὶ σφαγὲς ἀθῶων ἀκολούθησαν. Θρῆνοι καὶ ὄδυρμος ἀπλώθηκε στὴ Βασιλεύουσα.

Τότε ὑψωσε τὸ πνευματικὸ ἀνάστημα ὁ μεγάλος Πατριάρχης. Ὁ ἡγέτης στὶς δοκιμασίες φαίνεται. Καὶ στὴν δοκιμασία αὐτὴ φάνηκαν τὰ ἡγερτικὰ προτερήματα τοῦ Φωτίου. Γίνεται ὁ στοργικὸς πατέρας, ἡ κλῶσσα ποὺ περιμαζεύει τὰ κλωσσόπουλά της. Ταυτόχρονα ὁμῶς καὶ ὁ μεγάλος παιδαγωγός. Παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ τὴ μεγάλη θλίψη, βγάζει ἠθικὰ συμπεράσματα καὶ δείχνει τὸν μόνον δρόμον τῆς σωτηρίας.

Κάποτε ὁ Ἱερὸς Χρυσόστομος εἶπε στὴν Ἀντιόχεια τοὺς περίφημους τοῦ λόγου «στοὺς ἀνδριάντας». Τώρα ὁ Φώτιος ὁμιλεῖ στὴν «ἐπιδρομὴ τῶν Ρῶσων».

Τὰ λόγια τοῦ φλογεροῦ Ἠγέρτη συνεκίνησαν τὸ λαό. Δημιούργησαν αἰσθήματα μετανοίας. Σὰν τοὺς Νινευίτες καὶ οἱ Κωνσταντινουπολίτες γονάτισαν καὶ ζήτησαν συγγνώμην ἀπὸ τὸν Θεὸ - Πατέρα. Πάντα ὁ ἄνθρωπος στὸν πόνο καὶ στὴν σκληρὴ δοκιμασία πλησιάζει τὸν Δημιουργό του. Ἡ Βασιλεύουσα ἔγινε στρατόπεδο προσευχῆς. Κάθε ἡμέρα ἀπὸ κάθε ἐκκλησία μὰ κι' ἀπὸ κάθε σπιτί δεήσεις ὑψώνονταν στὸν Κύριον τῶν Δυνάμεων, νὰ σώσει τὸν λαό του. Ἀπὸ κάθε γωνιὰ παρακλήσεις στὴν Ὑπέρμαχο Στρατηγὸν ἀνέβαιναν στὰ Οὐράνια νὰ λυτρώσει τὴν θεοφροῦρη Πόλη της.

Καὶ ξανάωσε τὴν Πόλη της ἡ Αἴτητος Στρατηγός, ὅπως καὶ τόσες ἄλλες φορὲς ὡς τότε εἶχε κάνει. Θαλασσοταραχὴ φοβερὴ σπκώθηκε. Καταστράφηκαν

πολλὲς σχεδίες τῶν βαρβάρων. Τρομοκρατήθηκαν. Ἐλυσαν τὴν πολιορκία καὶ ἔφυγαν. Ἄδειο τὸ πεδίο τῆς μάχης τὸ βρῆκε ὁ Αὐτοκράτορας, ὅταν ἐσπευσμένα γύρισε στὴν Κωνσταντινούπολη. Ἐπιδρομεῖς δὲν ὑπῆρχαν. Εἶχαν φύγει γιὰ τὴν ἀχανῆ πατρίδα τους, χωρὶς νὰ ὑπάρξει ὁ «ἐκδιώκων αὐτούς».

Σὰν θαῦμα εἶδαν τὸ γεγονός ὁ Αὐτοκράτορας, Πατριάρχης καὶ ὁ λαός. Καὶ ὀργάνωσαν τότε, ὅπως ἔκαναν αἰῶνες πρὶν ὁ Πατριάρχης Σέργιος μὲ τὸν Ἡράκλειον, εὐχαριστήρια τελετὴ -- λιτανεῖα -- γύρω γύρω στὰ τεῖχνη, ἔχοντας μαζί τους τὸ ἱμάτιον τῆς Θεοτόκου.

Τέτοιοι εἶναι σὲ κάθε ἐποχὴ ὁ ἀληθινὸς Ἠγέρτης. «Ἀπὸ τὸ πικρὸ ἐξάγει γλυκύ». Ἀπὸ τὸν πόνο, πνευματικὴ ὠφέλεια. Καὶ ἀπὸ τὴν τρομερότερη συμφορὰ, μπορεῖ νὰ καθοδηγήσει τὸ λαό του στὶς κορυφὲς τοῦ Πνεύματος. Ἀρκεῖ ὁ ἴδιος νὰ εἶναι ἄνθρωπος τοῦ Πνεύματος, ὅπως ὁ Μέγας Φώτιος!

Μετὰ τὴ λύτρωσή τους, ἄλλος στὴν θέσει τοῦ Πατριάρχου θὰ ἀναπαύοταν στὶς δάφνες του καὶ σὲ λίγο θὰ ξεχνοῦσε τοὺς ἐπιδρομεῖς. Δὲν συνέβη τὸ ἴδιον μὲ τὸν Φώτιον. Διατήρησε στὴ μνήμη του τοὺς Ρῶσους, ὄχι ὁμῶς γιὰ νὰ ὑποκαίει ἔχθρα καὶ μῖσος κατὰ τῶν βαρβάρων, ποὺ ἔφθασαν πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Βασιλεύουσας. Ἀλλὰ γιὰ νὰ τοὺς εὐεργετήσει. Καὶ ἤξερε καὶ πίστευε πὼς μεγαλύτερη εὐεργεσία δὲν ὑπάρχει ἀπὸ τοῦ νὰ τοὺς προσφέρει τὸ Φῶς. Ἡ γνωριμία μὲ τὴν εὐαγγελικὴ Ἀλήθεια θὰ ἦταν τὸ μεγαλύτερον καὶ τὸ πιὸ πολύτιμον δῶρον ποὺ εἶχε νὰ τοὺς κάνει.

Κάλεσε, λοιπόν, μερικοὺς συνεργάτες του, τοὺς μίλησε γιὰ τοὺς εἰδωλολάτρες ἐπιδρομεῖς καὶ τοὺς πρότεινε νὰ εἰσδύσουν στὴν ἀχανή τους χώρα καὶ νὰ τοὺς κηρύξουν τὸν Χριστό. Μὴ ξεχνᾶμε πὼς τὰ χρόνια ἐκεῖνα, ποὺ ἀνθοῦσε ἡ ἑλληνοχριστιανικὴ παιδεία, ἦταν ζωηρὰ ἔντονον καὶ τὸ ἱεραποστολικὸ φρόνημα, χάρη στὸν Μ. Φώτιον καὶ στοὺς μαθητὲς του, ποὺ δὲν μπορούσαν νὰ περιορισθοῦν στὰ ὄρια τῆς Ἑλληνικῆς Αὐτοκρατορίας. Πλατεῖα πνεύματα, καθὼς ἦταν, ἐνοιωθῆν καὶ τὶς ἀνάγκες τῶν ἄλλων λαῶν, ποὺ ζοῦσαν στὰ σκοτάδια τῆς εἰδωλολατρίας, γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ δὲν εἶχε ἀκόμα ἐκεῖ ἀκουσθεῖ.

Οἱ συνεργάτες καὶ μαθητὲς του -- τὰ ὀνόματά τους μᾶς εἶναι ἄγνωστα -- δέχθηκαν τὴν πρόταση καὶ σὲ λίγο ἔφυγαν καὶ πῆγαν στὴν ἀπέραντη χώρα τοῦ Βορρᾶ. Ἐκεῖ μὲ πολλοὺς κόπους καὶ θυσίες μετέδωσαν τὸ μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου σὲ πλήθη βαρβάρων. Πολλοί, πάρα πολλοὶ ἔγιναν Χριστιανοὶ καὶ ζήτησαν Ἐπίσκοπον ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη, ποὺ γρήγορα ἔφθασε στὴν ἀπέραντή τους χώρα.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἀποστολῆς τους χαροποίησε πολὺ τὸν Πατριάρχη.

(Συνεχίζεται)

ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΣΚΟΤΑΔΙΣΜΟΣ

Άλγεινή εντύπωση προκάλεσε η σφοδρή επίθεση του γνωστού για τις αντίχριστιανικές του απόψεις Πέτρου Τατσόπουλου κατά της έορτης των Τριών Ίεραρχών. Ό εν λόγω συγγραφέας, σε κείμενό του που επιγράφεται «Ποιός φοβάται την αλήθεια;» σε γνωστή ειδικσεογραφική ίσοσελίδα, έφθασε μέχρι του σημείου να γράψει ότι τὸ έγκείρημα του έορτασμού τῶν Τριῶν Ίεραρχῶν ὡς προστατῶν τῆς Παιδείας «θὰ ἦταν ἀντίστοιχο μὲ τὸ νὰ καθιερώσουμε τὸν Χίτλερ, τὸν Γκέμπελς καὶ τὸν Γκέρινγκ ὡς ἀτεγκτοὺς προστάτες τοῦ ἔβραϊκοῦ γένους ἢ τὸν Στάλιν, τὸν Ζνιάνοφ καὶ τὸν Μπέρια ὡς ἀγρηνονοὺς φρουροὺς τῆς κοινοβουλευτικῆς δημοκρατίας». Θὰ ἀξίζε ὅλοι, καὶ ἐμεῖς οἱ ἴδιοι, νὰ θυμηθοῦμε γιατί οἱ Τρεῖς Ίεράρχες τιμῶνται ὡς προστάτες τῆς Παιδείας. Ὅχι ἀπλῶς γιατί μελέτησαν τὰ ἀρχαῖα γράμματα – σφάλουμε τραγικά, ὅταν στεκόμαστε σὲ αὐτό. Ἀλλὰ γιατί κράτησαν ψηλὰ τὴν Παιδεία ἀπέναντι στὸν σκοταδισμό καὶ τὸν ἀνορθολογισμό τῶν τελευταίων νοσταλγῶν τοῦ παγανισμοῦ. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας ἐπισφράγισαν ὀριστικά τὴν ἐπικράτηση τοῦ Χριστιανισμοῦ, γιατί ἔπεισαν τοὺς πάντες, καὶ τοὺς πιὸ δύσπιστους, ὅτι αὐτὸς ποὺ μπορούσε νὰ πάει μπροστὰ τὴν Παιδεία καὶ τὸν Πολιτισμὸ ἦταν ὁ Χριστιανισμός, καὶ ὄχι ὁ νοσηρὸς ἀποκρυφισμὸς τοῦ Ἰουλιανοῦ, τοῦ Ἰαμβλίκου ἢ τοῦ Πρόκλου. Γι' αὐτὸ ἡ Ἰστορία εἶδε τοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας ὡς προστάτες τῆς Παιδείας καὶ τῶν Γραμμάτων. Οἱ σύγχρονοι πολέμιοι τῆς πίστες μπορούν νὰ ἀγνοοῦν τὴν Ἰστορία, μπορούν ἀκόμα καὶ νὰ τὴ διαστρέφουν, ἀλλὰ δὲν μπορούν νὰ τὴν ἀλλάξουν.

Η ΝΕΑ... ΒΙΟΛΟΓΙΑ

Δριμύτατες ἐπιθέσεις ἔχει δεχθεῖ τελευταῖα τὸ σχολικὸ βιβλίο τῆς Βιολογίας τῆς Γ΄ Γυμνασίου στὴν Κύπρο, δι-ότι, ἀναφερόμενο στὶς μεθόδους ἀντισύλληψης καὶ στὴν προστασία ἀπὸ τὰ σεξουαλικῶς μεταδιδόμενα νοσήματα, καταγράφει ὡς πρώτη μέθοδο τὴν ἐγκράτεια-ἀγνότητα καὶ τὴν ἀποχή ἀπὸ τὴ σεξουαλικὴ δραστηριότητα πρὸ τοῦ γάμου, τὴν ὁποία μάλιστα ἀξιολογεῖ ὡς τὴ μόνη ἀπόλυτα ἀξίοπιστη μέθοδο ἀντισύλληψης, ἡ ὁποία προσφέρει πα-ράλληλα προστασία καὶ ἀπὸ τὰ σεξουαλικῶς μεταδιδόμε-να νοσήματα. Πολλοί... ξεσπαθώνουν, κἀνοντας λόγο γιὰ βιβλίο βγαλμένο ἀπὸ τὸν μεσαῖωνα, ποὺ δὲν ἔχει καμμία θέση στὸ 2023. Παραβλέπουν, ἴσως, ὅτι σύμφωνα μὲ τὸν ἴδιο τὸν Παγκόσμιο Ὄργανισμὸ Ὑγείας (WHO) ἡ ἀποχή (abstinence) εἶναι ὁ πιὸ ἀποτελεσματικὸς τρόπος ἀντισύλληψης καὶ προστασίας ἀπὸ τὰ σεξουαλικῶς μεταδιδόμενα νοσήματα. Ἀλλὰ προβληματισμὸ γεννᾷ καὶ ἡ ἀντίδραση τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργείου Παιδείας, τὸ ὁποῖο διευκρίνισε ἀπολογητικά ὅτι τὸ συγκεκριμένο βιβλίο ἐκδόθηκε γιὰ πρώτη φορὰ τὸ... 2017, καὶ ἡ Ἐπιθεώρηση Βιολογίας βρι-σκεται στὴ διαδικασία ἀναβάθμισης τῶν βιβλίων Βιολογίας ὄλων τῶν τάξεων Γυμνασίου-Λυκείου, ὥστε νὰ γίνουν τυχὸν ἀπαραίτητες ἀλλαγές. Τώρα, ἀν τὸ 2017 μοιάζει τόσο μακρινό, ὥστε νὰ φαντάζει ἐκτὸς τόπου καὶ χρόνου στὴν ἐποχὴ μας, προφανῶς πρέπει νὰ προβληματισθοῦμε γιὰ τοὺς ρυθμοὺς μὲ τοὺς ὁποίους ἔχουμε κινηθεῖ τὰ τε-λευταῖα χρόνια – χῶρια βεβαίως θὰ ἔπρεπε αὐτονόητα νὰ προβληματιζόμαστε καὶ γιὰ τὴν... κατεύθυνση...

Η ΡΙΖΑ ΤΗΣ ΑΠΟΓΝΩΣΗΣ ΜΑΣ

Αἰσθητὴ αὔξηση διαπιστώνεται τὰ τελευταῖα δύο χρόνια σὲ θανάτους ἀπὸ αὐτοκτονίες στὴν Ἑλλάδα. Σύμφωνα μὲ στοιχεῖα ποὺ παρουσιάσθηκαν καὶ ἀναλύθηκαν ἀπὸ τὸ Παρατηρητήριο Αὐτοκτονιῶν καὶ τὴν ὀργάνωση «ΚΛΙΜΑΚΑ», ὁ ἀριθμὸς τῶν αὐτοκτονιῶν αὐξήθηκε κατὰ 25% μεταξὺ 2020 καὶ 2022, ὑπερβαίνοντας τὶς 600 αὐτοκτονίες ἐντὸς τοῦ 2022 – ἕνας δραματικὸς ἀριθμὸς, ποὺ ἀντιστοιχεῖ σχεδὸν σὲ δύο αὐτοκτονίες τὴν ἡμέρα. Πολλὰ εἶναι τὰ προβλήματα ποὺ μπορούν νὰ ἀφήσουν τὴν αἴσθηση τοῦ ἀδιεξόδου. Πέρα ἀπὸ τὰ ἐντελῶς προσωπικά, ἐξάλλου, πρὶν ἀπὸ λίγα μόλις χρόνια ἦταν τὰ ἀδιέξοδα τῆς οἰκονομικῆς κρίσης, καὶ μόλις πρόσφατα ἡ κρίση τῆς πανδημίας. «Πολλὰ τὰ κύματα καὶ χαλεπὸν τὸ κλυδώνιον», ὅπως γράφει ὁ ἱερὸς Χρυσό-στομος. Ἀλλὰ λίγοι μῆνες μόλις μᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὴ χρονιὰ ποὺ τιμήσαμε τὴ συμπλήρωση ἑκατὸ ἐτῶν ἀπὸ τὴ Μικρασιατικὴ Καταστροφή. Εὐλόγα διερωτᾶται κανεῖς: Δὲν ἦταν τὰ κύματα μέσα ἀπὸ τὰ ὁποῖα διπλῆ ἢ γενιὰ τῶν προσφύγων μεγαλύτερα ἀπὸ αὐτὰ ποὺ γονατίζουν ἐμᾶς σήμερα; Πῶς καὶ τότε δὲν ὑπῆρξε αὐτὴ ἡ ἔκρηξη αὐτοκτονιῶν ποὺ διαπιστώθηκε, γιὰ παράδειγμα, στὴ δεκαετία τῆς οἰκονομικῆς κρίσης, σὲ σαφῶς λιγότερο χαλεποὺς καιροὺς; Εἶναι καιρὸς νὰ ἀναλογισθοῦμε καὶ νὰ συνειδητοποιήσουμε τὴ μεγάλη ἀλήθεια: ὅτι τὴν αἴσθη-ση τοῦ ἀδιεξόδου καὶ τὴν ἀπογνώση δὲν τὴ γεννοῦν τόσο τὰ προβλήματα, ὅσο τὴ γεννᾷ ἡ ἀπομάκρυνση τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ. Ὅχι ὅτι ἡ πίστη περιορίζει τὰ κύματα· ἀλλὰ θέτει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας τὸ λιμάνι. Καὶ αὐτὸ ἀρκεῖ.

ΟΦΕΛΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΑΦΗ ΜΕ ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ἀποκαλυπτικά εἶναι τὰ συμπεράσματα πρωτοπορι-ακῆς μελέτης ποὺ ἔγινε δεκτὴ ὡς διπλωματικὴ ἐργασία στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Dundee στὴ Σκωτία. Ἡ κ. Ἄννα Γραβάνη, ποὺ ἐκπόνησε τὴ μελέτη, ἔθεσε ὡς στόχο νὰ διερευνήσει τὰ ὀφέλη ἀπὸ τὴν ἐκμάθηση τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν γιὰ τὴ γλωσσικὴ-γνωστικὴ ἀνάπτυξη τῶν παι-διῶν-ὀμιλητῶν τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσας. Ἡ συγκρι-τικὴ μελέτη δύο μεγάλων ὁμάδων παιδιῶν ἡλικίας 8-10, μιᾶς ὁμάδας ποὺ παρακολουθοῦσε μαθήματα ἀρχαίων ἑλληνικῶν ὡς ἐξωσχολικὴ δραστηριότητα καὶ μιᾶς ποὺ δὲν παρακολουθοῦσε, ἐπιβεβαίωσε πανηγυρικά αὐτὸ ποὺ θὰ μπορούσε κανεῖς νὰ ὑποψιασθεῖ: ὅτι ἡ ἐκμάθηση τῶν ἀρχαίων ἑλληνικῶν συνεπάγεται σημαντικὰ ὀφέλη, καὶ ὄχι μόνο γιὰ τὶς καθαρὰ γλωσσικὲς δεξιότητες τῶν παιδιῶν. Θὰ ἦταν καλὸ νὰ προβληματισθοῦμε γιὰ τὴ σημασία ποὺ δίνουμε –ἢ δὲν δίνουμε– στὴ γλώσσα. Ἡ ἴδια ἡ κ. Γραβάνη δῆλωσε μεταξὺ ἄλλων σὲ συνέντευξή της σὲ κυριακάτικη ἐφημερίδα: «Ἐνῶ προστατεύονται ἄλλα στοιχεῖα τῆς γλωσσικῆς συμπεριφορᾶς μας, ἡ γλώσσα εἶναι στὸ περιθώριο. Ἡ γνωστικὴ λειτουργία εἶναι ἄρρηκτα δεμένη μὲ τὴ γλώσσα. Ἀπλὴ γλώσσα σημαίνει καὶ ἀπλὴ σκέψη. Δὲν εἶμαι ἢ πλέον ἀρμόδια γιὰ τὴν πολιτικὴ τοῦ κράτους, τὸ μόνο ποὺ μπορῶ νὰ πῶ εἶναι ὅτι ἡ ἐπικρατοῦσα τάση τῆς παγκοσμιο-ποίησης σίγουρα δὲν προστατεύει, ἀλλὰ περιορίζει τὴ γλώσσα μας, καὶ ἀντίστοιχα περιορίζει τὴ σκέψη τῶν Ἑλλήνων».

ΚΩΔΙΚΟΣ:
01 1290

«ΖΩΗ»
Ἰετροκοσμοῦ 189
114 72 ΑΘΗΝΑ